

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਬੈਂਕ

ਵਿਸ਼ਾ : ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ

ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਉ! ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ 10+1, 10+2 ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ 1 ਅੰਕ, 4 ਅੰਕ ਤੇ 7 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਗੇ, ਉੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣਗੇ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਭਿਆਸ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਹਨ ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਜਾਓਗੇ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਵਿੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਲੈਕਚਰਾਰ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ
ਸ.ਸ.ਸ. ਸਕੂਲ ਅਮਲਾਲਾ
ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ
ਮੋ: 7508317632

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਜਿੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ

ਲੈਕਚਰਾਰ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ
ਸ.ਮਾਡਲ ਸ.ਸ. ਸਕੂਲ
3B - I - ਮੁਹਾਲੀ
ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ
ਮੋ: 9872515111

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੀਤਾ ਦੇਵੀ

ਲੈਕਚਰਾਰ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ
ਸ.ਸ.ਸ. ਸਮਰੌਲੀ
ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ
ਮੋ: 9876454411

10+1 ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ

ਇੱਕ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ -

- 1) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਧੰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਕਲਿਆਣ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਦੁਰਲਭਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਆਰਥਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 7) ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ।
- 8) ਕੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ ਜਾਂ ਕਲਾ?
- 9) ਵਾਸਤਵਿਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਆਦਰਸ਼ਾਤਮਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਉਤਪਾਦਨ ਕੀ ਹੈ?
- 12) ਉਪਭੋਗ ਕੀ ਹੈ?
- 13) ਨਿਵੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 14) ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀ ਹੈ?

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 15) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੌਣ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ?
 - (a) ਪ੍ਰੋ: ਰੋਬਿੰਸ
 - (b) ਪ੍ਰੋ: ਜੇ.ਬੀ.ਸੇ.
 - (c) ਪ੍ਰੋ: ਮਾਰਸ਼ਲ
 - (d) ਪ੍ਰੋ: ਐਡਮ ਸਮਿਥ
- 16) ਭੌਤਿਕ ਕਲਿਆਣ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ?
 - (a) ਪ੍ਰੋ: ਐਡਮ ਸਮਿਥ
 - (b) ਪ੍ਰੋ: ਪੀਗੂ
 - (c) ਪ੍ਰੋ: ਮਾਰਸ਼ਲ
 - (d) ਪ੍ਰੋ: ਸੈਮਿਊਲਸਨ

ਪਾਠ-2 ਸੰਖਿਅਕੀ - ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਅਰਥ, ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

- 1) ਜਿਹਨਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਸੰਖਿਅਕੀ/ਮਦਾਂ)
- 2) ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ 2000 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਸੰਖਿਅਕੀ ਹੈ (ਗਲਤ/ਸਹੀ)
- 3) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਕਲਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ?
- 4) ਇੱਕ ਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

- 5) ਬਹੁਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 6) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਇੱਕ ਸਮੱਗਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 7) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਉਪਕਰਣ ਕੀ ਹੈ?

ਪਾਠ-3 ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕਲਨ

- 1) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 2) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 3) ਗੌਣ ਅੰਕੜੇ ਕੀ ਹਨ?
- 4) ਰੁੱਚੀ-ਅਰੁੱਚੀ ਜਾਣਨ ਲਈ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗੀ?
- 5) ਮਾਪਕ ਤਰੁਟੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?
- 6) ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੋਜ ਕੀ ਹੈ?
- 7) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਮੌਖਿਕ ਖੋਜ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 8) ਡਾਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 9) ਚੰਗੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 10) ਗਾਹਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਕਿਸ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- 11) ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤਰੁਟੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?
- 12) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਮੌਖਿਕ ਖੋਜ ਦਾ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 13) ਗੌਣ ਅੰਕੜਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੱਸੋ।

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 14) ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨ ਗਣਨਾ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(a) 5 ਸਾਲ	(c) 10 ਸਾਲ
(b) 4 ਸਾਲ	(d) 12 ਸਾਲ
- 15) ਇਕ ਬੋਰੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪਰਖਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਠੀਕ ਹੈ

(a) ਸੈਂਪਲ ਵਿਧੀ	(c) ਜਨਗਣਨਾ ਵਿਧੀ
(b) ਨਿਆਦਰਸ਼ ਵਿਧੀ	(d) ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਧੀ
- 16) ਉਹ ਤਕਨੀਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਬਰਾਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ..... ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। (ਰੈਂਡਮ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਵਿਧੀ/ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਿਧੀ)
- 17) ਸਾਲ 2011 ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਕਿੰਨੀ ਸੀ?

(a) 70%	(c) 65%
(b) 72%	(d) 90%

ਪਾਠ 4 ਸੰਗਣਨਾਂ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀਆਂ

- 1) 'ਸੰਗਣਨਾਂ' ਕੀ ਹੈ?

- 2) 'ਨਮੂਨਾ' ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਵਿਚੋਂ ਜਨਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 4) 'ਮਦ' ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 5) ਸੰਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਪਯੁਕਤਾ ਦੱਸੋ।
- 6) ਸੰਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸੰਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 8) ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 9) ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 10) ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 11) ਸੈਂਪਲ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- 12) ਦੈਵ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 13) ਦੈਵ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 14) ਦੈਵ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਔਗੁਣ ਕੀ ਹੈ?
- 15) ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 16) ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 17) ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 18) ਸਤਰਿਤ ਜਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 19) ਸਤਰਿਤ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 20) ਸਤਰਿਤ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 21) ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਕੋਟਾ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 22) ਥੋੜੇ ਗਣਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 23) ਸਵਿਚਾਰ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 24) ਦੈਵ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 25) ਉਸ ਸੰਖਿਅਕੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਜੋ ਘੱਟ ਖਰਚੀਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੀ ਬਚਤ ਹੋਵੇ।
- 26) ਨਿਆਂਦਰਸ ਕੀ ਹੈ?

ਪਾਠ 5 - ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਵਸਥਿਤੀਕਰਣ

- 1) ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 2) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਗੁਣਾਤਮਿਕ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ?
- 6) ਚਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 7) ਖੰਡਿਤ ਜਾਂ ਵਿਭਿੰਨ ਚਰ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਅਖੰਡਿਤ ਚਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 9) ਸ਼ੁੱਧ ਅੰਕੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 10) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ ਕੀ ਹੈ?

- 11) ਅਵਿਤੀ ਵੰਡ ਲੜੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 12) ਅਵਿਤੀ ਕੀ ਹੈ?
- 13) ਵਰਗ ਅਵਿਤੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦੱਸੋ।
- 14) ਮਿਲਾਨ ਰੇਖਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ।
- 15) ਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 16) ਵਰਗ ਸੀਮਾ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 17) ਮੱਧ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ?
- 18) ਅਪਵਰਜੀ ਲੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 19) ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਲੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 20) ਸੰਚਾਈ ਅਵਿਤੀ ਕੀ ਹੈ?
- 21) ਖੁਲੇ ਸਿਰੇ ਵਾਲੀ ਲੜੀ ਕਿਹੜੀ ਲੜੀ ਹੈ?

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 22) ਉਹ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸੰਕਲਿਤ ਸਮੱਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ..... ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(a) ਵਰਗੀਕਰਣ	(c) ਸਾਰਣੀਕਰਣ
(b) ਸੈਪਲਿੰਗ	(d) ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਣ
- 23) ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(a) 2	(c) 5
(b) 3	(d) 4
- 24) ਆਵਿਤੀ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਚਿੰਨ 5 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (|||||, ||||)

ਪਾਠ - 6 ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਣੀਅਨ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ

- 1) ਸਾਰਣੀਅਨ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਸਾਰਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।
- 4) ਸਾਧਾਰਣ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 5) ਜਟਿਲ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 6) ਇੱਕ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 7) ਸਾਰਣੀਅਨ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਦੋ/ਤਿੰਨ)
- 8) ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਮੱਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਗਲਤ/ਸਹੀ)

ਪਾਠ - 7 ਅੰਕੜਿਆ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਪੇਸ਼ਕਰਣ, ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਚਿੱਤਰ

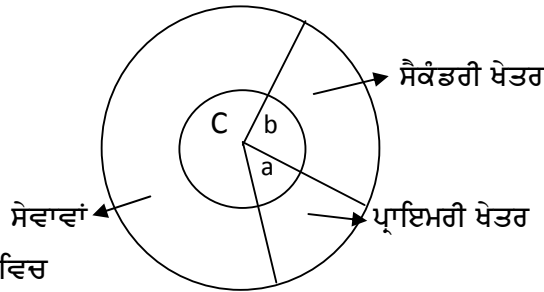
- 1) ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੱਸੋ।
- 3) ਬਹੁ-ਗੁਣੀ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਵਿੱਤ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਉਪਵਿਭਾਜਤ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 6) ਸਾਧਾਰਣ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ.....ਚਰ/ਚਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਇੱਕ/ਦੋ)
- 7) ਦੋ ਵਿਸਤਾਰ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਕਿੰਨੀ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(a) 2	(c) 3
(b) 4	(d) 5

8)

ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ

$a = 40^\circ$

$b = 90^\circ$

$c =$ ਪਤਾ ਕਰੋ

ਪਾਠ 8 - ਅਵਿੱਤੀ ਚਿੱਤਰ : ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ, ਬਹੁਭੁਜ ਅਤੇ ਤੋਰਣ ਵਕਰ

- 1) ਅਵਿੱਤੀ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਅਵਿੱਤੀ ਵੱਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- 3) ਅਵਿਤਚਿੱਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਸੰਚਈ ਅਵਿੱਤੀ ਵੱਕਰ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਬਹੁਭੁੱਜ ਕੀ ਹੈ?

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 6) ਤੋਰਣ ਵਕਰ (ਉਜੀਵ) ਦੀ ਢਾਲ.....ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਧਨਾਤਮਕ/ਰਿਣਾਤਮਕ)
- 7) ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(a) 2	(c) 5
-------	-------

- (b) 4 (d) 1

- 8) x, y ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਮੂਲ ਪਹਿਲੀ ਚੌਥਾਈ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ?
 (a) $(-x, y)$ (c) (x, y)
 (b) $(-x, -y)$ (d) $(x, -y)$

ਪਾਠ 9. ਰੇਖਾਈ ਗਰਾਫ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਲੜੀਆਂ ਗਰਾਫ

- 1) ਮੂਲ ਬਿੰਦੂ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਸਿਰਲੇਖ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?
- 3) ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੱਸੋ।
- 4) ਰੇਖੀ ਗ੍ਰਾਫ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਕਾਲਿਕ ਲੜੀ ਗ੍ਰਾਫ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- 6) ਬਿੰਦੂ ਰੇਖਾਈ (ਗ੍ਰਾਫ) ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ 10 - ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ - ਅੰਕ ਗਣਿਤ, ਮਾਧਿਆ

- 1) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਸੰਖਿਅਕੀ ਔਸਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸੰਖਿਅਕੀ ਔਸਤ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 4) ਸਮਾਂਤਰ ਮੱਧ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਭਾਰਿਤ ਸਮਾਨੰਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 6) ਸਮਾਂਤਰ ਮੱਧ ਦਾ ਸੂਤਰ ਲਿਖੋ।

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਭਰੋ :

- 7) ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਔਸਤ $\bar{X} = \frac{\dots\dots\dots}{\dots\dots\dots}$
- 8) ਜੇਕਰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਕ ਟਾਂਕ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮਧਿਅਕਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ।
 (a) $\left(\frac{n+1}{2}\right)$ (c) $\left(\frac{n+1}{2}\right)$ ਵੀਂ ਮਦ ਦਾ ਆਕਾਰ
 (b) $\left(\frac{n}{2}\right)$ (d) $\left(\frac{n}{2}\right)$ ਵੀਂ ਮਦ ਦਾ ਆਕਾਰ
- 9) ਅਖੰਡਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ Median = $l_1 + \frac{\frac{n}{2} - c.f}{f} \times i$
 (a) $\frac{n}{4}, f$ (c) $\frac{n}{2}, 4$
 (b) $\frac{n}{2}, f$ (d) $\frac{n}{4}, 4$

ਪਾਠ 11. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ-ਮਧਿਅਕਾ ਅਤੇ ਬਹੁਲਕ

- 1) ਸਥਿਤੀ ਔਸਤ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਮਧਿਅਕਾ ਕੀ ਹੈ।
- 3) ਮਧਿਅਕਾ ਨੂੰ ਕਿਸ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਵਿਭਾਜਨ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ।
- 5) ਚਤੁਰਥਕ ਦਾ ਇੱਥ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 6) ਸ਼ਤਮਕ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਬਹੁਲਕ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- 8) ਬਹੁਲਕ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ।

ਪਾਠ 12 ਅਪਕਿਰਣ ਦੇ ਮਾਪ

- 1) ਮਾਧਿਆ ਵਿਚਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 2) 'ਅਪਕਿਰਣ' ਪੱਦ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 3) ਵਿਸਥਾਰ ਗੁਣਾਂਕ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 4) ਚਤੁਰਥਕ ਵਿਚਲਨ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 5) ਮਾਧਿਆ ਵਿਚਲਨ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ 13 ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ

- 1) ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ।
- 3) ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਲਿਖੋ।
- 4) ਬਿਖਰੇ ਬਿੰਦੂ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 5) ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ 14 ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ-ਅੰਕ

- 1) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਭ ਲਿਖੋ।
- 4) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਦੀ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਲਿਖੋ।
- 5) ਸਾਧਾਰਣ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਭਾਰਿਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਲਾਸਪੀਅਰ ਵਿਧੀ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 8) ਪਾਸਚੇ ਵਿਧੀ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 9) ਫਿਸ਼ਰ ਵਿਧੀ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 10) ਥੋਕ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕੀ ਹੈ।
- 11) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ 15. ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਰਚਨਾ।

- 1) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ।
- 2) ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਰਚਨਾ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋਗੇ।
- 3) ਕਿਹੜੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

PART – B

ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ 1 ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- 1) ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- 3) ਗਤੀਹੀਣ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 4) ਘਿਸੀ ਹੋਈ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 5) ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ?

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 6) ਦੇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੋਜਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਲ ਜਾਂ ਵਸਤਾ.....ਕਹਾਂਉਦਾ ਹੈ (ਆਯਾਤ/ਨਿਰਯਾਤ)
- 7) ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ.....ਸੀ (ਸਥਿਰ/ਅਸਥਿਰ)
- 8) ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ.....ਜਨਸੰਖਿਆ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ।
(a) 70% (c) 65%
(b) 90% (d) 80%

ਪਾਠ 2 - ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ-ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਣ ਟੀਚੇ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।
- 3) ਹੁਣ ਕਿਹੜੀ ਪੰਜਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।
- 4) ਗਿਆਰਵੀਂ ਪੰਜਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 5) ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਟੀਚਾ ਦੱਸੋ।

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 6) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਸਾਲ..... ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਸੀ।
(a) 1947 (c) 1951
(b) 1901 (d) 1956

- 7) ਯੋਜਨਾ ਆਯੋਗ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੌਣ ਹੈ?
- (a) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (c) ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ
(b) ਯੋਜਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ (d) ਚੇਅਰਮੈਨ
- 8) 1947-48 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਕਿੰਨੀ ਸੀ
- (a) 500 ਰੁ: (c) 1000 ਰੁ:
(b) 230 ਰੁ: (d) 300 ਰੁ:
- 9) ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿੰਨਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ?
- (a) 10ਵੀਂ (c) 12ਵੀਂ
(b) 11ਵੀਂ (d) 9ਵੀਂ

ਪਾਠ 3 ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਾਧਨ

- 1) ਭੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਲਵਾਯੂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- 2) ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੱਸੋ।
- 3) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰਫਲ ਦਾ ਕਿੰਨ੍ਹਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭਾਗ ਵਣਾਂ ਹੇਠ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
- 4) ਵਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 5) ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ੍ਰੋਤ ਦੱਸੋ।

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

- 7) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਫਸਲ ਖਰੀਫ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- (a) ਚਾਵਲ (c) ਚਨਾ
(b) ਜਵਾਰ (d) ਗੰਨਾ
- 8) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ?
- (a) ਬਠਿੰਡਾ (c) ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
(b) ਪਟਿਆਲਾ (d) ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
- 9) 2001 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ
- (a) 21.5 ਪ੍ਰਤੀ ਹਜ਼ਾਰ (c) 31.5 ਪ੍ਰਤੀ ਹਜ਼ਾਰ
(b) 20.5 ਪ੍ਰਤੀ ਹਜ਼ਾਰ (d) 19.5 ਪ੍ਰਤੀ ਹਜ਼ਾਰ

ਪਾਠ 4 - ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨ

- 1) ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 2) ਜਨਮ ਦਰ ਕੀ ਹੈ।
- 3) ਮੌਤ ਦਰ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 5) ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ।

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 8) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਹਨ?
(a) 18 (c) 20
(b) 21 (d) 19
- 9) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਕਿੰਨੇ ਵਰਗ ਕਿ. ਮੀ. ਹੈ?
(a) 50,000 ਵ.ਕਿ.ਮੀ. (c) 50,357 ਕਿ.ਮੀ.
(b) 50,350 ਵ.ਕਿ.ਮੀ. (d) 50,319 ਕਿ.ਮੀ.
- 10) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾਤ ਸੱਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿੱਥੇ ਹਨ।
(a) ਕਪੂਰਥਲਾ (c) ਰੋਪੜ
(b) ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (d) ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ

ਪਾਠ-5 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰਫਲ ਲਿਖੋ।
- 3) ਸਿੰਚਾਈ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਿਖੋ।
- 5) ਵਪਾਰਿਕ ਫਸਲਾਂ ਦੱਸੋ।
- 6) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 8) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੀ ਵਿੱਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਦੱਸੋ।
- 9) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 10) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 11) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਦੋਂ ਆਈ ਸੀ।
(a) 1947 (c) 1950

- (b) 1966 (d) 1964
- 12) ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?
 (a) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਖੇਤਰ (c) ਟਰਸ਼ਰੀ ਖੇਤਰ
 (b) ਗੌਣ ਖੇਤਰ (d) a ਅਤੇ b ਦੋਨੋ
- 13) ਭੂਮੀ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
 (a) ਮੁਰੱਬੇ ਬੰਦੀ (c) ਜੋੜ ਬੰਦੀ
 (b) ਵਟਾਂਦਰਾ (d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- 14) ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ।
 (a) ਲੁਧਿਆਣਾ (c) ਪਟਿਆਲਾ
 (b) ਸੰਗਰੂਰ (d) ਜਲੰਧਰ

ਪਾਠ-6 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ।
- 2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਕਿੰਨੀ ਹੈ।
- 3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਘੂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ।

- 7) ਉਦਯੋਗ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?
 (a) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਖੇਤਰ (c) ਤੀਜਾ ਖੇਤਰ
 (b) ਗੌਣ ਖੇਤਰ (d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- 8) ਉਹ ਉਦਯੋਗ ਜਿੰਨਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸ਼ਕਤੀ, ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੈਦੀ ਹੈ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 (a) ਉਦਯੋਗ (c) ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗ
 (b) ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗ (d) ਅਣਗੌਲੇ ਉਦਯੋਗ
- 9) ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਦਯੋਗ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ।
 (a) ਜਲੰਧਰ (c) ਬਟਾਲਾ
 (b) ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ (d) ਮੁਕਤਸਰ

ਪਾਠ-7 ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਵਜਨਿਕ ਵਿੱਤ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦੱਸੋ।
- 2) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਰ-ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- 4) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਰ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
- 5) 2009-10 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਅਨੁਦਾਨ ਮਿਲਿਆ?
- 6) ਸਰਬਜਨਕ ਵਿੱਤ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਹੈ।

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ :

- 7) ਪੁਲੀਸ, ਨਿਆ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਸਥਾਨਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉੱਤੇ ਖਰਚੇ ਕੀ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। (ਵਿਕਾਸਆਤਮਕ/ ਗੈਰ ਵਿਕਾਸਆਤਮਕ)
- 8) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੋਮੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
 - (a) ਕਰ
 - (b) ਖਰਚੇ
 - (c) ਉਪਭੋਗ
 - (d) ਬਚਤ
- 9) ਸਿੱਖਿਆ, ਸੜਕਾਂ, ਪੁੱਲ, ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ, ਸਮੁਦਾਇ ਵਿਕਾਸ, ਗਰਵਜਨਕ ਭਲਾਈ ਆਦਿ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਖਰਚ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। (ਵਿਕਾਸਆਤਮਕ/ ਗੈਰਵਿਕਾਸਆਤਮਕ)

ਪਾਠ 8 ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 3) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ।
- 4) ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ?
- 5) 10ਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸ ਖੇਤਰ ਤੇ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

ਸਹੀ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

- 6) ਕਣਕ, ਚਾਵਲ, ਦਾਲਾ, ਚਨੇ ਕਿਹੜੀ ਫਸਲ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।
 - (a) ਚਾਰੇ ਵਾਲੀ ਫਸਲ
 - (b) ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਫਸਲ
 - (c) ਵਪਾਰਕ ਫਸਲ
 - (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 7) ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ।
 - (a) ਕਣਕ
 - (b) ਚਾਵਲ
 - (c) ਕਣਕ, ਚਾਵਲ
 - (d) ਚਨੇ

- 8) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ।
(a) ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ	(c) ਖੇਤਾ ਦਾ ਛੋਟਾ ਆਕਾਰ
(b) ਅਧਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ	(d) a ਅਤੇ c ਦੋਨੇ

ਪਾਠ- 9 ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ

ਸਹੀ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

- ਖੇਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਤੱਤਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ?

(a) ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ	(c) ਸੰਸਥਾਗਤ
(b) ਤਕਨੀਕ	(d) a,b ਅਤੇ c
- ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਭੂਮੀਦਾਨ/ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ)

ਪਾਠ-10 ਉਦਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਭਰੋ

- ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ

(a) ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘਾਟ	(c) ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ
(b) ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ	(d) ਉੱਪਰ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ
- ਦਸਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਟੀਚਾ ਕੀ ਹੈ

(a) 8%	(c) 12%
(b) 10%	(d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਪਾਠ-11 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

- ਆਯਾਤ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ (ਅਨੁਕੂਲ/ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ)
- ਆਯਾਤ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (ਆਯਾਤ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ/ਆਯਾਤ ਵਧਾਉਣਾ)
- ਨਿਰਯਾਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਵਪਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਪਾਠ-12 1991 ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ

ਸਹੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

- ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (ਉਦਾਰੀਕਰਨ/ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ)
- WTO ਕਿਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 - ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ
 - ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ
 - ਵਿਸ਼ਵ ਅੰਦੋਲਨ
 - ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਏ?
 - 1990
 - 1991
 - 2001
 - 2010

ਪਾਠ-13 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

- ਗਰੀਬੀ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
 - ਸਾਪੇਖ
 - ਨਿਰਪੇਖ
 - a ਅਤੇ b ਦੋਵੇ
 - ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- ਜਵਾਹਰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਯੋਜਨਾ ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਈ।
 - 1990
 - 1991
 - 1989
 - 1985

ਪਾਠ-14 ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ, ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਖ ਸੁਵਿਧਾ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

- ਪੇਂਡੂ ਸ਼ਾਖ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
 - 2
 - 4
 - 6
 - 8
- RBI ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਪਾਠ-15 ਪੇਂਡੂ ਵਪਾਰ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

- ਵਸਤੂ ਤੇ ਐਗਮਾਰਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ।

- (a) ਵਧੀਆ ਵਸਤੂਆ (c) ਗ੍ਰੇਡਿਡ
 (b) ਘਟੀਆ ਵਸਤੂਆ (d) ਨਾਨ ਗ੍ਰੇਡਿਡ
2. FCI ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਪਾਠ-16 ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸਥਿਤੀ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਉਹ ਖੇਤਰ ਜਿਥੇ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਲੋਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।
 (a) ਛੁੱਪੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ (c) ਉਦਯੋਗਿਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ
 (b) ਮੋਸਮੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ (d) ਅਲਪ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ
2. ਬੇਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ
 (a) ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ (c) ਨੀਵੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ
 (b) ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ (d) ਉਪਰੱਲੇ ਸਾਰੇ

ਪਾਠ-17 ਪਰਿਆਵਰਣ ਅਤੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਗਿਰਾਵਟ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਚੁਗਿਰਦੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ
 (a) ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਵੱਧਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ (c) ਆਵਾਜਾਈ ਸਾਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ
 (b) ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਕੱਟਣਾ (d) ਉਪਰੱਲੇ ਸਾਰੇ

ਪਾਰਟ - ਏ

ਚਾਰ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 2) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਧੰਨ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 3) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਕਲਿਆਣ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 4) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਦੁਰਲਭਤਾ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 5) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਸਮੂਹਿਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਆਦਰਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 8) ਆਰਥਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 9) ਵਾਸਤਵਿਕ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਕੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

12) ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?

2. ਸਾਂਖਿਅਕੀ : ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅਰਥ, ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

- 1) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੀ ਬਹੁਤਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 4) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 5) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਉਪਕਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 6) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਕਲਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 7) ਵਿਵਰਣਬੱਧ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਸਿੱਟਾਂ ਬੱਧ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 9) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੇ ਉਪਕਰਨ ਦੱਸੋ।
- 10) ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 1000 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਕਹਾਏਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

3. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕਲਨ

- 1) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸੋਮੇ ਦੱਸੋ।
- 2) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਗੌਣ ਸਰੋਤ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ।
- 3) ਮੁਢਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਦਿਓ।
- 4) ਗੌਣ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 5) ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 6) ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੋਜ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਣ ਲਿਖੋ।
- 7) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰੇਰਕਾਂ ਖੋਜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੇਰਕਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 9) ਖੋਜਕਰਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- 10) ਗਣਨਾਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਉਤਰਕਰਤਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਉਤਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੱਸੋ।
- 12) ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 13) ਅਨੁਸੂਚੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਕਿਹੜੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਵੱਧ ਧੰਨ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 15) ਗੌਣ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੱਸੋ।
- 16) ਕੁਝ ਉਹ ਪੈਰਾਮੀਟਰ ਤੱਥ ਲਿਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਸਬੰਧੀ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਸੂਚਨਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

4. ਸੰਗਣਨਾ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀਆਂ

- 1) ਸਮੱਗਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖੋ।
- 2) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਖੋਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸੰਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।

- 4) ਸੈਂਪਲ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 5) ਨਮੂਨੇ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 6) ਦੈਵ ਨਮੂਨਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 7) ਕੋਟਾ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਨਮੂਨਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- 9) ਮਿਸ਼ਰਤ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 10) ਲਾਟਰੀ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀ-2 ਵਿਧੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 11) ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਜਿਆਦਾ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 12) ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਦਰਸ਼ ਵਿਧੀ ਜਿਆਦਾ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ?

5. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਵਸਥਿਤੀਕਰਣ

- 1) ਵਰਗੀਕਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੱਸੋ ?
- 4) ਚਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- 5) ਚਰ ਅਤੇ ਗੁਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 6) ਖੰਡਿਤ ਚਰ ਅਤੇ ਅਖੰਡਿਤ ਚਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸ਼ੁੱਧ ਅੰਕੜੇ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 8) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਲੜੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?
- 9) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਲੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
- 10) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਖੰਡਿਤ ਅਤੇ ਅਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 12) ਵਰਗ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਵਿਨਿਆਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 14) ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਲੜੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 15) ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਿਰੇ ਵਾਲੀ ਲੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 16) ਸੰਚਈ ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਲੜੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 17) ਸੰਚਈ ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਲੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੱਸੋ।

6. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਣੀਅਨ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ

- 1) ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਦੱਸੋ।
- 2) ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 3) ਸਾਰਣੀਅਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 4) ਸਾਰਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 5) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 6) ਬਹੁਗੁਣੀ ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਜਟਿਲ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 8) ਰਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

7. ਅੰਕੜਿਆ ਦਾ ਚਿੱਤਰੀ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ :- ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਵ੍ਰਿਤ ਚਿੱਤਰ

- 1) ਚਿੱਤਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 2) ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸਮਝਾਓ।
- 3) ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 4) ਸਰਲ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਵ੍ਰਿਤ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 6) ਉਪ ਵਿਭਾਜਤ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ?
- 7) ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 8) ਉਪ ਵੰਡ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- 9) ਬਹੁਗੁਣੀ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 10) ਸਧਾਰਨ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਦੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

8. ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਚਿੱਤਰ-ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ, ਬਹੁਭੁਜ ਅਤੇ ਓਜਾਈਵ

- 1) ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਬਹੁਭੁਜ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਦੱਸੋ।
- 3) ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਵੱਕਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵੀ ਦਿਉ।
- 4) ਸੰਚਈ ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਵੱਕਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 5) ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ, ਜਦੋਂ ਵਰਗ ਅੰਤਰ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ, ਨਾ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ।

9. ਰੇਖਾਈ ਗਰਾਫ : ਸਮਾ ਲੜੀਆਂ ਗਰਾਫ

- 1) ਕਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਗਰਾਫ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 2) ਬਣਾਵਟੀ ਆਧਾਰ ਰੇਖਾ ਕੀ ਹੈ। ਚਿੱਤਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਕਾਲਿਕ ਲੜੀ ਗਰਾਫ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 4) ਗਰਾਫ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 5) ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 6) ਇੱਕ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

10. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ ਅੰਕ ਗਣਿਤ ਮਾਧਿਆ

- 1) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਧਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
- 2) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਸੰਖਿਅਕੀ ਔਸਤ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ।
- 4) ਸੰਖਿਅਕੀ ਔਸਤ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 5) ਸਮਾਂਤਰ ਮੱਧ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਦਿਓ।
- 6) ਅੰਕ ਗਣਿਤੀ ਮਾਧਿਆ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸਰਲ ਅੰਕ ਗਣਿਤੀ ਮਾਧਿਆ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।

- 8) ਭਾਰਿਤ ਅੰਕ ਗਣਿਤੀ ਮਾਧਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 9) ਸਰਲ ਅੰਕ ਗਿਣਤੀ ਮਾਧਿਆ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੱਸੋ।
- 10) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ ਖੰਡਿਤ ਅਤੇ ਅਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੱਸੋ।

11. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ ਮਧਿਅਕਾ, ਬਹੁਲਕ

- 1) ਮਾਧਿਅਕਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਔਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਸਥਿਤੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਕੋਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸਥਿਤੀ ਔਸਤ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
- 4) ਮਧਿਅਕਾ (**median**) ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 5) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ, ਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਅਤੇ ਅਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਮਾਧਿਅਕਾ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੱਸੋ।
- 6) ਮਾਧਿਅਕਾ ਦੇ ਚਾਰ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 7) ਮਾਧਿਅਕਾ ਦੇ ਚਾਰ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 8) ਬਹੁਲਕ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 9) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਲਕ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 10) ਬਹੁਲਕ ਅਤੇ ਮਾਧਿਅਕਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

12. ਅਪਕਿਰਣ ਦੇ ਮਾਪ

- 1) ਅਪਕਿਰਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 2) ਅਪਕਿਰਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਾਪ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਅਪਕਿਰਣ ਗਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- 4) ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ।
- 5) ਵਿਸਥਾਰ ਗੁਣਾਂਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ?
- 6) ਚਤੁਰਥਕ ਵਿਚਲਣ ਗੁਣਾਂਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 7) ਮਧ ਵਿਚਲਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ।
- 8) ਮੱਧ ਵਿਚਲਣ ਦਾ ਗੁਣਾਂਕ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 9) ਪ੍ਰਮਾਧ ਵਿਚਲਣ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- 10) ਵਿਚਲਣ ਗੁਣਾਂਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ?

13. ਸਹਿ ਸਬੰਧ

- 1) ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਸ ਨੂੰ ਗਿਆਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਢੰਗ ਦੱਸੋ।
- 2) ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 3) ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?
- 4) ਸਹਿਸਬੰਧ ਦੇ ਪਰਿਮਾਣ (Degree) ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 5) ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅੰਤਰ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 6) ਕਾਰਲ ਪੀਅਰਸਨ ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਗੁਣਾਂਕ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 7) ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਵਿਧੀ ਦੇ ਕੀ ਗੁਣ ਹਨ?
- 8) ਕਾਰਲਪੀਅਰਸਨ ਵਿਧੀ, ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਵਿਧੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹੈ?

14. ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ-ਅੰਕ

- 1) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 2) ਆਧਾਰ ਸਮਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 3) ਸਰਲ ਸਮੂਹੀਕਰਣ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?
- 4) ਸਰਲ ਸਮੂਹੀਕਰਨ ਵਿਧੀ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਔਗੁਣ ਲਿਖੋ?
- 5) ਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਭਾਰਿਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 6) ਮੁਲ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?
- 7) ਭਾਰਿਤ ਔਸਤ ਮੁਲ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਉਪਭੋਗਤਾ ਮੁੱਲ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਨਿਰਵਾਹ ਲਾਗਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 9) ਥੋਕ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਉਦਯੋਗਿਕ ਉਤਪਾਦਨ ਮਾਪ ਦੇ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 11) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪਤਾ ਕਰੋ(1994 ਆਧਾਰ ਸਾਲ ਮੰਨ ਕੇ)

1994 ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ	ਏ	ਬੀ	ਸੀ	ਡੀ	ਈ
2005 ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ	80	60	20	10	6

15. ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਰਚਨਾ

- 1) ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ?
 ਏ) ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਜਨ-ਅੰਕੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
 ਬੀ) ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਭੋਗਤਾ ਚੇਤਨਾਂ।
- 2) ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਭੋਗਤਾ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸਬੰਧੀ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ।
- 3) ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਬਜੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਬਜੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ।
- 4) ਵਸਤੂਆਂ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਿੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਵੈਟ ਸਬੰਧੀ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨਾ।
- 5) ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੁੱਧ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ।
- 6) ਕੁਲ 50 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਢਾਂਚੇ, ਉਮਰ ਫੰਡ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ।
- 7) ਪੰਦੇ ਦੀ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ।
- 8) ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਫਸਲੀ ਢਾਂਚੇ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
- 9) ਉਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ।
- 10) ਅਮੀਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ।
- 11) ਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਬਾਇਲ ਅਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਵਰਗੇ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
- 12) ਆਪਣੇ ਆਂਢ ਗੁਆਂਢ ਦੇ 25 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 6-14 ਸਾਲ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ।
 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਾਰਟ - ਬੀ
ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ
(ਪੰਜਾਬ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ)

1. ਖੇਤੀ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

- 1) ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 2) ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਲਿਖੋ।
- 3) ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕ ਲਿਖੋ।
- 4) ਛੁਪੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ।
- 5) ਨਵੀਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰਣਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਯੰਤਰੀਕਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 7) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਕਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਕਿੰਨਾ ਹੈ।
- 8) ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦ ਕੀ ਹੈ।
- 9) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ?
- 10) ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਵਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ?

2. ਉਦਯੋਗ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਲਿਖੋ।
- 4) ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿਮਾਰ ਕਪੜਾ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।
- 6) ਬਿਮਾਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਉੱਚਤਮ ਸੰਸਥਾ ਹੈ?
- 7) ਭਾਰਤੀ ਮਾਨਕ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ?

3. ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ

- 1) ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ।
- 3) ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਨਵੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਲਿਖੋ।
- 5) 1956 ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ?
- 6) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਅਧਿਨਿਯਮ ਕਿਸ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ?

4. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

- 1) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?

- 3) ਨਿਰਯਾਤਾਂ ਅਤੇ ਆਯਾਤਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 4) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਪਰਿਮਾਪ ਤੋਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ।
- 5) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 7) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੱਸੋ।
- 8) 1947-48 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਪਰਿਮਾਣ ਕੀ ਸੀ?

5. ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ 1991 ਤੋਂ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 2) ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਲਿਖੋ।
- 3) ਉਦਾਰੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਨਿੱਜੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ।
- 5) ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 7) ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਘਟਕ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 9) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?

6. ਗਰੀਬੀ

- 1) ਗਰੀਬੀ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਲਿਖੋ।
- 3) ਸਾਪੇਖ ਗਰੀਬੀ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਨਿਰਪੇਖ ਗਰੀਬੀ ਕੀ ਹੈ।
- 5) ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 6) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਗਣਨਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਕਿਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ?

7. ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ : ਪੇਂਡੂ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਸਾਖ ਸੁਵਿਧਾ

- 1) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਸਾਖ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 2) ਭੂਮੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਪੇਂਡੂ ਸਾਖ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਨਾਬਾਰਡ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ?
- 5) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਾਖ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕੀ ਹੈ?
- 6) ਕਿਸਾਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਯੋਜਨਾ ਕੀ ਹੈ?
- 7) ਅਲਪਕਾਲੀਨ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 8) ਪੇਂਡੂ ਵਿੱਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸ੍ਰੋਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 9) ਖੇਤਰੀ ਪੇਂਡੂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ?

8. ਪੇਂਡੂ ਵਪਾਰ

- 1) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।
- 2) ਵਿਕਰੀ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀ ਹੈ।
- 3) ਅਨਿਯਮਿਤ ਮੰਡੀਆਂ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਨਿਯਮਿਤ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ।
- 5) ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਪਨਣ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਤੋਲ ਅਤੇ ਮਾਪ ਦੇ ਮਾਨਕੀਕਰਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 7) ਰਾਜ ਖੇਤੀ ਵਿਕਰੀ ਮੰਡਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?
- 8) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਦਾਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

9. ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- 1) ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਕ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 2) 2001 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ?
- 3) ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਸਿਹਤ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ।
- 5) ਮੌਤ ਦਰੁ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਿਉਂ ਆਈ।
- 6) ਮਨੁੱਖੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 7) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਜੀਵਨ-ਅਵਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਸਰਵਜਨਿਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਇੱਕ ਆਫਤ ਕਿਉਂ ਹੈ?
- 9) ਚਿਕਿਤਸਾ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ-ਕਿਹੜੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ?

10. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ

- 1) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 2) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- 4) ਛੁਪੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 5) ਮੌਸਮੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ?
- 6) ਉਦਯੋਗਿਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਸਰੰਚਨਾਤਮਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ।
- 8) ਚੱਕਰੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ।
- 9) 'ਸਹਿਭਾਗਤਾ ਦੀ ਦਰੁ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 10) ਸਾਧਾਰਣ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

11. ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਉਨੱਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 2) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 3) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

- 4) ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਹਰਿਤ ਲੇਖਾਂਕਨ ਦਾ ਕੀ ਮੰਤਵ ਹੈ?
- 6) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

12. ਪਰਿਆਵਰਣ ਅਤੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਗਿਰਾਵਟ

- 1) ਪਰਿਆਵਰਣ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਪਰਿਆਵਰਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਲਿਖੋ।
- 3) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਪਰਿਆਵਰਣ ਪਤਨ ਕੀ ਹੈ।
- 5) ਭੂਮੀ ਦੇ ਪਤਨ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੈ?
- 6) ਸ਼ੁੱਧ ਪਰਿਆਵਰਣ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 7) ਪਰਿਆਵਰਣ ਪਤਨ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ।
- 8) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰੂਪ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

13. ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- 1) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ?
- 2) ਅਲਪ ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 3) ਗਤੀਹੀਣ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਅਰਥ ਸਾਮੰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 5) ਘਿਸੀ ਹੋਈ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਖੰਡਿਤ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 7) ਸਾਮੰਤਵਾਦ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 8) ਪੂੰਜੀ ਆਧਾਰ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਮੂਲਕ ਖੇਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਦੱਸੋ?
- 9) ਪ੍ਰਬੰਧ ਏਜੰਸੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਟੈਰਿਫ ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 11) ਮੁਦਰਾ ਸਫੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਗੁਣ ਦੀ % ਦੱਸੋ।
- 12) ਮੁਢਲੇ ਖੇਤਰ, ਗੌਣ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਟਰਸ਼ਰੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?

14. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ : ਪੰਜਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਣ ਟੀਚੇ

- 1) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾ ਆਯੋਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ?
- 2) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿੰਨੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਯੋਜਨਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ?
- 3) ਪੰਜਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸਮਾ-ਕਾਲ ਕਿਹੜਾ ਸੀ? ਕੀ ਇਹ ਪੂਰੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਚੱਲੀ ਸੀ?
- 4) ਸਰਵਜਨਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 6) ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 7) ਆਤਮ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 8) ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੇਤਰੀ ਵਿਕਾਸ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 9) ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

10) ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?

15. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਾਧਨ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਹਨ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਕਿੰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਖੇਤਰਫਲਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਲਿਖੋ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰਫਲ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਹੈ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਸੋਮਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 7) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 8) ਵਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
- 9) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਬਿਜਲੀਕਰਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

16. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨ

- 1) 1991 ਅਤੇ 2001 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸੋ?
- 2) ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਘਣਤਾ ਦੱਸੋ।
- 3) ਇਸਤਰੀ-ਪੁਰਖ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਦੱਸੋ।
- 4) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
- 6) ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਲਿਖੋ।
- 7) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਘਣਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਏ?
- 8) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਵਿਵਸਾਇਕ ਵੰਡ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ?

17. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦੱਸੋ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖਾਧ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਰੀਫ ਅਤੇ ਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੱਸੋ?
- 7) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਧਨ ਦੱਸੋ?
- 8) ਵਪਾਰਕ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 9) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਈ?
- 10) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 11) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਖੇਤਰਫਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ?

18. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਉਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗ ਕੇਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿੱਥੇ ਲਗਾਏ ?
- 3) ਲੁਧਿਆਣਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕਿਹੜੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗ ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਕਿਹੜੇ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ?
- 7) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਚਾਰ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?
- 8) ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅੰਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

19. ਸਰਬਜਨਕ -ਵਿੱਤ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਦੱਸੋ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟੈਕਸ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸਤਮਕ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗੈਰ ਵਿਕਾਸਤਮਕ ਖਰਚੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

20. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ।
- 2) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਰਣ-ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 4) ਚੌਥੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ, ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨੀ ਰਾਸ਼ੀ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ?

ਸੱਤ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ - ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 2) ਐਡਮ ਸਮਿਥ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਲਈ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 4) ਕੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਕੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਕਲਾ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 6) ਲਾਰਡ ਰੋਬਿਨਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 7) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

2. ਸਾਂਖਿਅਕੀ : ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅਰਥ, ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

- 1) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 2) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 4) “ਆਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਵਿਧੀਆਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰ ਹਨ।” ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।

- 5) ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 6) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਉਪਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

3. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕਲਨ

- 1) ਮੁੱਢਲੇ ਅਤੇ ਗੌਣ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 2) ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੋਜ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 3) ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 4) ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 5) ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੋਮੇ ਦੱਸੋ।
- 6) ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਤੇ ਰਾਸਟਰੀ ਸੈਂਪਲ ਸਰਵੇ ਰਿਪੋਰਟਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਕੜੇ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?

4. ਸੰਗਣਨਾਂ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀਆਂ

- 1) ਦੈਵ ਨਿਆਦਰਸ਼ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਨਿਆਦਰਸ਼ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣਾ ਦਿਓ।
- 2) ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਜਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਦੈਵ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਅਤੇ ਸਤਰਿਤ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 4) ਨਮੂਨਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 5) ਦੈਵ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਨ ਨਮੂਨਾ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 6) ਮਿਸ਼ਰਤ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬ ਵਾਰ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਅਰਥ, ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।

5. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਵਸਥਿੱਤੀਕਰਣ

- 1) ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 2) ਵਧੀਆ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- 3) ਅਪਵਰਜੀ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਲੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 4) ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਿਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਵਰਗ ਅੰਤਰ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ, ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਲੜੀ ਅਤੇ ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਵੰਡ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

6. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਣੀਅਨ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ

- 1) ਸਾਰਣੀ ਅਤੇ ਸਾਰਣੀਅਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 2) ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸਾਰਣੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰਣੀਅਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 4) ਸਾਰਣੀਅਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ।
- 5) ਉਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਲਿਕਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

7. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਚਿੱਤਰੀ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ : ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਵ੍ਰਿਤ ਚਿੱਤਰ

- 1) ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 2) ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

3) ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਨਸੰਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰੋ।

ਸਾਲ	1951	1961	1971	1981	1991	2001
ਜਨਸੰਖਿਆ (ਕਰੋੜ)	36.1	43.8	54.8	68.4	84.4	98.6

4) ਰਾਸਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਈ ਚਾਰਟ ਬਣਾਉਂ?

ਖੇਤਰ	ਰਾਸਟਰੀ ਆਮਦਨ % ਹਿੱਸਾ
ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ	37.41
ਸੈਕੰਡਰੀ	23.48
ਸੇਵਾਵਾਂ	<u>39.11</u>
	<u>100.00</u>

8. **ਆਵਿੱਤੀ ਚਿੱਤਰ : ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ, ਬਹੁਭੁੱਜ ਅਤੇ ਤੋਰਣ ਵੱਕਰ (ਉਜਾਈਵ)**

- 1) ਆਵਿੱਤੀ ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਆਵਿੱਤੀ ਬਹੁਭੁੱਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 2) ਆਵਿੱਤੀ ਬਹੁਭੁੱਜ ਅਤੇ ਆਵਿੱਤੀ ਵੱਕਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 3) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਆਵਿੱਤੀ ਆਇਤ ਅਤੇ ਆਵਿੱਤੀ ਵੱਕਰ ਬਣਾਓ।

ਦੈਨਿਕ ਵੇਤਨ (ਰੁ:)	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100	100-110
ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	8	12	55	60	46	20

9. **ਰੇਖਾਈ ਗਰਾਫ ਜਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਲੜੀਆਂ ਗਰਾਫ**

- 1) ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੱਸੋ।
- 2) ਚਿੱਤਰਮਈ ਅਤੇ ਬਿੰਦੂ ਰੇਖਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।
- 3) ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨਿਯਮ ਦੱਸੋ।
- 4) ਬਿੰਦੂ ਰੇਖਾ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।

10. **ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ-ਅੰਕ-ਗਣਿਤ ਮਾਧਿਆ**

- 1) ਔਸਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 2) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਮਾਪ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ।
- 3) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਅਰਥ ਸਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ।
- 4) ਸਾਖਿਅਕੀ ਮਾਧਿਆ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਪ ਦੰਡ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 5) ਸਮਾਂਤਰ ਮੱਧ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਲੜੀ ਨੰ:	1	2	3	4	5	6
ਜੋੜਾਂ ਭੂਮੀ ਦੀਆਂ	5	10	15	20	25	30

11. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ-ਮਧਿਅਕਾ ਅਤੇ ਬਹੁਲਕ

- 1) ਬਹੁਲਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਲਾਭ, ਹਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਖੰਡਿਤ ਅਤੇ ਅਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਕਾ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਲਪਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ?
- 3) ਆਮਦਨ ਦੀ ਮਧਿਅਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਆਮਦਨ	0-500	500-1000	1000-1500	1500-2000	2000-2500
ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ	4	6	10	5	3

- 4) ਸੱਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਮਧਿਅਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ?

1	2	3	4	5	6	7
40	42	38	45	50	52	55

12. ਅਪਕਿਰਣ ਦੇ ਮਾਪ

- 1) ਅਪਕਿਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਪਕਿਰਣ ਗਿਆਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੱਸੋ?
- 2) ਪ੍ਰਸਾਧ ਵਿਚਲਨ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ?
- 3) ਚਤੁਰਥਕ ਵਿਚਲਨ ਪਤਾ ਕਰੋ

X	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
Y	4	8	5	4	9	10

- 4) ਮਾਧਿਅਕਾ ਤੋਂ ਮੱਧ ਵਿਚਲਨ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਗੁਣਾਕ ਪਤਾ ਕਰੋ

X	5	10	15	20	25	30	35	40
Y	16	32	36	44	28	18	12	14

- 5) ਮਾਧਿਅਕਾ ਤੋਂ ਮੱਧ ਵਿਚਲਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗੁਣਾਕ ਪਤਾ ਕਰੋ?

X	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Y	4	5	6	7	8	9	10	11	12

- 6) ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ, ਪ੍ਰਮਾਧ ਵਿਚਲਨ ਪਤਾ ਕਰੋ(ਅਸਲ ਸਮਾਂਤਰ ਮੱਧ ਲੈ ਕੇ)

ਅੰਕ	40	44	54	60	62	64	70	80	90	96
-----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

13. ਸਹਿਸਬੰਧ

- 1) ਸਹਿਸਬੰਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਢੰਗ ਦੱਸੋ?
- 2) ਸਹਿਸਬੰਧ ਦੇ ਪਰਿਮਾਧ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

- 3) ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਗੁਣਾਂਕ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ?

ਔਰਤ X	2	1	4	3	5	7	6
ਔਰਤ Y	1	3	2	4	5	6	7

- 4) ਅੰਗਰੇਜੀ ਅਤੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਗੁਣਾਂਕ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਰੋਲ ਨੰ:	1	2	3	4	5	6	7	8
ਅੰਗਰੇਜੀ ਦੀ ਅੰਕ	46	56	39	45	59	58	36	40
ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅੰਕ	30	60	40	50	70	65	39	52

14. ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ-ਅੰਕ

- 1) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- 2) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?
- 3) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ?
- 4) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ 1996 ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ 1997 ਲਈ ਕੀਮਤ ਅਨੁਪਾਤਾਂ ਦੇ ਔਸਤ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਵਸਤੂ	A	B	C	D	E
1996 ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ	60	50	100	105	25
1997 ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ	80	70	90	115	20

- 5) 1994 ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਸਾਲ ਮੰਨ ਕੇ 2009 ਲਈ ਭਾਰਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਵਸਤੂਆਂ	ਕਣਕ	ਚੌਲ	ਦੁੱਧ	ਘਿਓ	ਖੰਡ
ਭਾਰ	40	30	15	10	5
1994 ਦੇ ਮੁੱਲ (ਰੁ:)	100 ਕੁਇੰ	200 ਰੁ:ਕੁਇੰ	2ਰੁ:ਲੀ:	8ਰੁ:ਕਿ:	1ਰੁ:ਕਿ:
2004 ਦੇ ਮੁੱਲ (ਰੁ:)	200 ਰੁ: ਕੁਇੰ:	800 ਰੁ:ਕੁਇੰ:	16ਰੁ:ਲੀ:	40ਰੁ:ਕਿ:	6ਰੁ:ਕਿ:

ਪਾਰਟ - ਬੀ

1. ਖੇਤੀ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ , ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

- 1) ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 2) ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਕਿਹੜੇ -2 ਹਨ?
- 4) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ?
- 5) ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਦਿਓ?
- 6) ਨਵੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

2. ਉਦਯੋਗ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਭਾਰਤ ਦੀ ਘੱਟ ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਉਨੱਤੀ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 2) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਿਛੜੇਪਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ?
- 4) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੀ ਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ?
- 5) ਪਿਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀ ਕੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ?
- 6) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਦੀ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਪਈ।

3. ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ

- 1) ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਅਲਪਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 2) ਪਹਿਲੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) 1950 ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ?
- 4) ਨਵੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ 1991 ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਪੰਜ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- 5) ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਕੀ ਹਨ?

4. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

- 1) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇੰਜਣ ਇਸ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ?
- 2) ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 3) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ।
- 4) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਯਾਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- 5) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

5. ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ 1991 ਤੋਂ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ

- 1) ਸਨ 1991 ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਣ ਲਈ ਕੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ।
- 2) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ?
- 3) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰੀਕਰਣ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?
- 4) ਨਿਜੀਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿਉਂ ਪਈ? ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਜੀਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ?
- 5) ਨਿਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ?
- 6) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਰੋਲ ਹੈ।
- 7) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ (W.T.O) ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

6. ਗਰੀਬੀ

- 1) ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰੋ?

- 2) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪਨਾਈ ਗਈ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 4) ਸਾਪੇਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੇਖ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 5) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਅਲਪਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਹੈ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 6) ਵੀਹ ਸੂਤਰੀ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 7) ਆਮਦਨ ਦੀ ਅਸਮਾਨ ਵੰਡ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ?

7. ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ : ਪੇਂਡੂ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਸਾਖ ਸੁਵਿਧਾ

- 1) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਸਾਖ ਦੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 2) ਮਹਾਜਨਾ ਦੀਆਂ ਅਨੁਚਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?
- 3) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- 4) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 5) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 6) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹਨ?
- 7) ਖੇਤੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 8) ਖੇਤੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 9) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

8. ਪੇਂਡੂ ਵਪਾਰ

- 1) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 2) ਨਿਯਮਿਤ ਅਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 3) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ?
- 4) ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਪਨਣ ਸਮੀਤਿਆ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਦੱਸੋ?
- 5) ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਉਂ ਵੇਚਦੇ ਹਨ?
- 6) ਖੇਤੀ ਵਿਪਨਣ ਸਬੰਧੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 7) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 8) ਖੇਤੀ ਮੁੱਲ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ?

9. ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- 1) ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
- 2) ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿਛੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਰਵਜਨਕ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਵਜਨਕ ਖੇਤਰ ਸਵਾਸਥ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- 4) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਦਸਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 6) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 7) ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰ ਭੂਤ ਸੰਰਚਨਾ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਰੋਲ ਹੈ?
- 8) ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

10. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ

- 1) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 2) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 3) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- 4) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 5) ਅਲਪ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 6) ਅਲਪ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦੱਸੋ।
- 7) ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?
- 8) ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਹਨ?
- 9) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 10) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ?

11. ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਿਖੋ?
- 2) ਆਰਥਿਕ ਉਨੱਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 3) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- 5) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ?
- 6) ਆਰਥਿਕ ਉਨੱਤੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 7) ਪ੍ਰਾਕਿਰਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਅਤਿਅਧਿਕ ਉਪਯੋਗ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ?
- 8) ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਉਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਿਖੋ?

12. ਪਰਿਆਵਰਣ ਅਤੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਗਿਰਾਵਟ

- 1) ਪਰਿਆਵਰਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ?
- 2) ਸ਼ੁੱਧ ਪਰਿਆਵਰਣ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 3) ਪਰਿਆਵਰਣ ਪਤਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 4) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ?
- 5) ਪਰਿਆਵਰਣ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 6) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ?
- 7) ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਿਖੋ?
- 8) ਪਰਿਆਵਰਣ ਸਰੰਖਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

13. ਸੁੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- 1) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 2) ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 3) ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕਿਵੇਂ ਲੰਗੜੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਸੀ?
- 4) ਸੁੰਤਰਤਾ ਸਮੇਂ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- 5) ਸੁੰਤਰਤਾ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰੰਚਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

- 6) ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਅਲਪ ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ? ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।

14. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ : ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਣ ਟੀਚੇ

- 1) ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ।
- 2) ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?
- 3) ਭਾਰਤੀ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 4) ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।
- 5) ਦਸਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 6) ਯੋਜਨਾਂ ਆਯੋਗ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਸਬੰਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ?
- 7) ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

15. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਾਧਨ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 2) ਉਪ-ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 3) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 4) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੰਗਲ ਨੀਤੀ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।
- 5) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 7) ਭੂਮੀ ਉਪਭੋਗ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਉਪਭੋਗ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- 8) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰੇਪੜ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 9) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 10) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਰਖਾ ਸਬੰਧੀ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

16. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ-ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਿਉਂ ਵੱਧ ਰਹੀ ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਬਾਦੀ ਦੀ ਕਿੱਤੇ ਵਾਰ ਵੰਡ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਵਾਧਾ ਦਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ 1981 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਤੇ 1991 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਿਆ ਹੈ?
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵੰਡ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 7) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਘਣਤਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।

17. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਅਨੂਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਗਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

- 4) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਖੇਤਰਫਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ?
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 7) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 8) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?

18. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਦੀ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਹੈ?
- 2) ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 3) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਦੱਸੋ।
- 4) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

19. ਸਰਵਜਨਿਕ ਵਿੱਤ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੋਮੇ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਰਚ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੱਦਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗੈਰ ਕਰ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੋਮੇ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?

20. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਮੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਜਮਾਤ - XII

ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ

UNIT - I

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

- 1) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ?
- 3) ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਲੱਭਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 7) ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਚੋਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 9) ਆਰਥਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਕੀ ਹੈ?
- 10) ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 11) ਉਪਭੋਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 12) ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਸਮਾਜਵਾਦ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 14) ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 15) ਕੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਕਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ?
- 16) ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 17) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਦੱਸੋ।
- 18) ਕੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 19) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਆਦਰਸ਼ਾਤਮਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 20) ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 21) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਭਰੋ।
 - i. ਸਾਰੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ.....ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ।
(ਸਮਸ਼ਟੀ/ਵਿਅਸ਼ਟੀ)
 - ii.ਉਤਪਾਦਨ ਇਕ ਉਤਪਾਦਨ ਹੈ (ਕਿਰਤ/ਧੰਨ)
- 22) ਸਹੀ ਚੁਣੋ।
 - i. ਭੌਤਿਕ ਕਲਿਆਣ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ?
 - (a) ਪ੍ਰੋ. ਐਡਮ ਸਮਿਥ
 - (b) ਪ੍ਰੋ. ਰੌਬਿਨਸ
 - (c) ਪ੍ਰੋ. ਮਾਰਸ਼ਲ
 - (d) ਪ੍ਰੋ. ਪੀਗੂ

- ii. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇਕ ਵਾਸਤਵਿਕ ਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਤਮਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ ਜਾਂ ਕਲਾਂ?
- (a) ਆਦਰਸ਼ਾਤਮਕ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਵਿਗਿਆਨ (c) ਦੋਨੋ
- (b) ਕਲਾ (d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- iii. ਉਹ ਵਿਗਿਆਨ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਯੋਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ.....ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
(ਦੁਰਲਭਤਾ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ/ਭੌਤਿਕ ਕਲਿਆਣ)
- iv. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- (a) ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ (b) ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ
- (c) a, b ਦੋਵੇਂ (d) ਦੋਨੋ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- v. ਉਹ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲਗਭਗ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ.....ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਸਮਾਜਵਾਦੀ/ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ)
- 23) ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਦੱਸੋ
- i. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸਿਰਫ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ, ਕਲਾ ਨਹੀਂ (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
- ii. ਚੋਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਦੁਰਲਭਤਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

ਪਾਠ-2 ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਂ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਕੀਮਤ ਯੰਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 5) ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 6) ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਅਲਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ?
- 8) ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 9) ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 10) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 11) ਸੀਮਾਂਤ ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 12) ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੀ ਹੈ?

- 13) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ।
- ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ।
 - ਵਿਕਲਪਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੀ ਲਾਗਤ
 - ਅਵਸਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਲੈਣਾ
 - ਅਵਸਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਲੈਣਾ
 - ਅਵਸਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਬਦਲ ਲੈਣਾ
- 14) ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਚੁਣ ਦੇ ਭਰੋ।
- ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ.....ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। (ਸਥਿਰ ਤਕਨੀਕ/ ਅਸਥਿਰ ਤਕਨੀਕ)
 - ਕਿਵੇਂ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਬੰਧ..... ਹੈ। (ਦੁਰਲੱਭ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ/ ਉਤਪਾਦਨ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ)
- 15) ਸਹੀ ਚੁਣੋ।
- ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
 - ਸੀਮਤ ਲੋੜਾਂ, ਅਸੀਮਤ ਸਾਧਨ
 - ਸੀਮਤ ਲੋੜਾਂ, ਸੀਮਤ ਸਾਧਨ
 - ਅਸੀਮਤ ਲੋੜਾਂ, ਸੀਮਤ ਸਾਧਨ
 - ਅਸੀਮਤ ਲੋੜਾਂ, ਅਸੀਮਤ ਸਾਧਨ
 - ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀਮਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
 - ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ..... ਹੈ।
 - X ਵਸਤੂ ਦੀਆਂ ਵਾਧੂ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਲਈ Y ਵਸਤੂ ਦੀ ਹਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ..... ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
 - ਘਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
 - ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
 - ਦੋਨੋਂ a ਅਤੇ b
 - ਦੋਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
 - ਖਾੜੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ..... ਪਾਸੇ ਖਿਸਕ ਗਈ। (ਖੱਬੇ/ਸੱਜੇ)

ਪਾਠ-3 ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ

- ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀ ਹੈ?
- ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ਘੱਟਦੇ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।

- 7) ਸਮ-ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਦੱਸੋ।
- 8) ਕੀ ਘੱਟਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 9) ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਵਕਰ ਦੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 10) ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 11) ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 12) ਜਦੋਂ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਰਿਣਾਤਮਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?
- 13) ਜਦੋਂ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਧਨਾਤਮਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
- 14) ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਕੀ ਹੈ?
- 15) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਭੋਗੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ?
- 16) ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਭੋਗੀ ਕਦੋਂ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 17) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਲਖੋ।
- ਕਿਹੜੀ ਸਮੀਕਰਨ ਗਲਤ ਹੈ।

(a) $MU = TU_{n+2} - TU_{n+1}$	(c) $MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q}$
(b) $MU_n = TU_n - TU_{n-1}$	(d) $TU = \Sigma MU$
 - ਜਦੋਂ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਧਨਾਤਮਕ (+ve) ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(a) ਅਧਿਕਤਮ	(c) ਘੱਟਦੀ ਹੋਈ
(b) ਵੱਧਦੀ ਹੋਈ	(d) ਨਿਊਨਤਮ
- 18) ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਦੱਸੋ।
- ਜਦੋਂ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਸਿਫਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਉਚਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
 - ਇੱਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
- 19) ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ।
- $MU_{nth} = TU_n - \dots\dots\dots$ ਜਾਂ $MU = \frac{\dots\dots\dots}{\Delta Q}$
 - ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਅਧਿਕਤਮ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਜ਼ੀਰੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ.....ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
 - ਇੱਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਅਧਿਕਤਮ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਖਰਚ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਸਮਾਨ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ.....ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 - $MU_m = \frac{\dots\dots\dots}{\dots\dots\dots}$

UNIT- II ਪਾਠ-4 (ਮੰਗ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ)

- 1) ਮੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 2) ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਲੋੜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਮੰਗੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਮੰਗ ਸੂਚੀ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 6) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੰਗ ਸੂਚੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 7) ਬਜ਼ਾਰ ਮੰਗ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 9) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 10) ਬਜ਼ਾਰ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 12) ਪੂਰਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਦਿਓ।
- 13) ਅਸੰਬੰਧਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦੀ ਢਲਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 15) ਮੰਗ ਫਲਨ ਦਰਸਾਓ?
- 16) ਸਧਾਰਣ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉੱਤੇ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 17) ਨਿਮਨ ਕੋਟੀ ਵਸਤੂਆਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 18) ਗਿਫਨ ਪਦਾਰਥ ਕੀ ਹਨ?
- 19) ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦੇ ਰਿਣਾਤਮਕ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 20) ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦੇ ਧਨਾਤਮਕ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 21) ਪੂਰਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 22) ਤਿਰਛਾ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹੈ?
- 23) ਮੰਗ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 24) ਮੰਗ ਦੇ ਸੁੰਗੜਣ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 25) ਮੰਗ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ।

- 26) ਕਿੰਨਾ ਵਸਤੂਆ ਦਾ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ, ਥੱਲੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
 - (i) ਸਥਾਨ ਪੰਨ ਵਸਤੂਆਂ
 - (ii) ਸਾਧਾਰਨ ਵਸਤੂਆਂ
 - (iii) ਸਾਨੋ ਸ਼ੋਕਤ ਸੂਚਕ ਵਸਤੂਆਂ
 - (iv) ਗਿਫਨ ਵਸਤੂਆਂ
- 27) ਮੰਗ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
 - (i) ਨਿਮਨ ਕੋਟੀ ਵਸਤੂਆਂ
 - (ii) ਸਾਧਾਰਨ ਵਸਤੂਆਂ
 - (iii) ਅਸਲ ਵਿਅਕਤੀ
 - (iv) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ

- 28) ਮੰਗ ਵਕਰ ਦੀ ਢਲਾਨ.....ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (a) ਰਿਣਾਤਮਕ (b) ਧਨਾਤਮਕ
(c) Y-ਅਕਸ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ (d) X-ਅਕਸ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ
- 29) ਕਿਸੀ ਅਸੰਬਧਤ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ.....ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
- (a) ਰਿਣਾਤਮਕ (b) ਧਨਾਤਮਕ
(c) ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 30) ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਮੰਗ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਕੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- (a) ਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ (b) ਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
(c) ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ (d) ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ
- 31) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਖਰੀਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਗ ਵਿੱਚ..... ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ।
- (a) ਵਾਧਾ (b) ਸੁੰਗੜਣ
(c) ਘਾਟਾ (d) ਵਿਸਥਾਰ
- 32)ਵਸਤਾਂ ਅਤੇਵਸਤਾਂ ਮੰਗ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਚੁਣ ਕੇ ਭਰੋ।
- (a) ਸੰਬਧਤ ਵਸਤਾਂ, ਗਿਫਨ ਵਸਤਾਂ (b) ਪੂਰਕ ਵਸਤਾਂ, ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਸੂਚਕ ਵਸਤਾਂ
(c) ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਸੂਚਕ, ਗਿਫਨ ਵਸਤਾਂ (d) ਗਿਫਨ ਵਸਤਾਂ, ਪੂਰਕ ਵਸਤਾਂ

UNIT – II ਪਾਠ-5 ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ

- 1) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 3) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 4) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 5) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੱਸੋ।
- 6) ਬਿੰਦੂ ਲੋਚ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 7) ਪੂਰਨ ਲੋਚਦਾਰ ਮੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਪੂਰਨ ਬੇਲੋਚਦਾਰ ਮੰਗ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 9) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦਾ ਮਾਪ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 10) ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 11) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਇਕਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ?
- 12) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

- 13) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਕਦੋਂ ਸਿਫਰ ਹੋਵੇਗੀ?
- 14) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਕਦੋਂ ਅਨੰਤ ਹੋਵੇਗੀ?
- 15) ਇੱਕ ਉਪਭੋਗਤਾ 4 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ 5 ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੀਮਤ ਘੱਟ ਕੇ 3 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ 10 ਇਕਾਈਆਂ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ। ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ?
- (a) 3 (b) 4
(c) 2 (d) 1.5
- 16) ਜਦੋਂ ਆਲੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ 8% ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਆਲੂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ 5% ਕਮੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਲੂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਦੱਸੋ।
- 17) ਮੰਗ ਵਕਰ ਦੀ ਲਚਕ ਹਮੇਸ਼ਾਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਮਾਪਦੀ ਹੈ।
- (a) ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਰਿਵਰਤਨ (b) ਅਨੁਪਾਤਕ ਪਰਿਵਰਤਨ
(c) a ਅਤੇ b ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ (d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- 18) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (a) 3 (b) 4
(c) 5 (d) 2
- 19) ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਮੰਗ.....ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (a) ਘੱਟ ਲਚਕਦਾਰ (b) ਵੱਧ ਲਚਕਦਾਰ
(c) ਬੇਲਚਕ (d) ਇਕਾਈ ਲਚਕ

UNIT – III

ਪਾਠ-6 ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ : ਇਕ ਸਾਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਅਤੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ

- 1) ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 2) ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 3) ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 4) ਔਸਤ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 5) ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
- 6) ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 7) ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 8) ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵੱਧ ਤੇ ਵੱਧ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 9) ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਘਟਣ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦਨ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 10) MPP ਦਾ ਸਮਾਨ ਆਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 11) APP ਦਾ ਸਮਾਨ ਆਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 12) ਕੀ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਔਸਤ ਉਤਪਾਦਨ ਸਿਫਰ ਅਤੇ ਰਿਣਾਤਮਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?

- 13) ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਘੱਟਦੀ ਦਰ ਤੇ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 14) ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵੱਧਦੀ ਦਰ ਤੇ ਵਧਦਾ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 15) ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 16) ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 17) ਸਾਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 18) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 19) ਉਤਪਾਦਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 20) ਘਟਦੇ ਵਧਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕੀ ਹੈ?
- 21) ਸਾਧਨ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 22) ਸਾਧਨ ਦੇ ਘਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 23) ਸਾਧਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 24) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੱਖ ਦੱਸੋ?
- 25) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 26) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 27) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਘਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 28) ਪੈਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੱਚਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 29) ਪੈਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਬੱਚਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 30) ਘਟਦੇ ਵਧਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 31) ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਚੁਣ ਕੇ ਭਰੋ।
 - i. ਖਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਤੇ.....ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਘੱਟਦੇ/ਵੱਧਦੇ/ਸਮਾਨ)
 - ii. ਪਰਿਵਰਤਨ ਸ਼ੀਲ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਨਿਯਮ.....ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਖੇਤੀ/ਉਦਯੋਗ)
- 32) ਸਹੀ ਗਲਤ ਦੱਸੋ।
 - i. ਘੱਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
 - ii. ਬੱਚਤਾਂ ਸਾਰੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
- 33) ਸਹੀ ਚੁਣੋ।
 - i. ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(a) ਦੋ	(b) ਇੱਕ
(c) ਚਾਰ	(d) ਤਿੰਨ

ਪਾਠ-7 ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

- 1) ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 2) ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 3) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੂਰਤੀ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੂਰਤੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।

- 5) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 7) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 9) ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਦੀ ਢਲਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 10) ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਕੁਚਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 11) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਉਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾ ਸੰਚਲਨ ਕਿਸ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 12) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਉਪਰ ਨੂੰ ਸੰਚਲਨ ਕਿਸ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 13) ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 16) ਪੂਰਤੀ ਕਦੋਂ ਜਿਆਦਾ ਲੋਚਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 17) ਪੂਰਤੀ ਕਦੋਂ ਘੱਟ ਲੋਚਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 18) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਸਿਫਰ ਲੋਚ ਤੋਂ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 19) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 20) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 21) ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਦੱਸੋ।
 - i. ਪੂਰਤੀ ਸਟਾਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
 - ii. ਜੇਕਰ ਪੂਰਤੀ ਵਕਰ ਦਾ ਮੂਲ ਬਿੰਦੂ 0 ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਉਪਰ ਨੂੰ 45° ਦਾ ਕੋਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਇਕਾਈ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
- 22) ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ।
 - i. ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ।

(i) ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ	(ii) ਕੀਮਤ ਦੇ ਹੋਰ ਤੱਥ
(iii) ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ	(iv) (i) ਅਤੇ (ii) ਦੋਵੇਂ
 - ii. ਜਦੋਂ ਇਕ ਉਪਯੋਗੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਡਿੱਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿਚ.....

(i) ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ	(ii) ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
(iii) ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ	(iv) ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
 - iii. ਉਹ ਕੀਮਤ ਜਿਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿਕ੍ਰੇਤਾ ਵਸਤੂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ.....ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(a) ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਮਤ	(b) ਨਿਊਨਤਮ ਕੀਮਤ
(c) a ਤੇ b ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ	(d) ਦੋਨੋਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

23) ਜੇਕਰ $E_s=1$ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ % परिवर्तन 50% ਹੈ ਤਾਂ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ % परिवर्तन.....ਹੋਵੇਗਾ।

- (a) 1% (b) 100%
(c) 50% (d) 25%

ਪਾਠ-8 ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਆਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 2) ਵਾਸਤਵਿਕ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਮੌਦਿਕ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਵਿਕਰੀ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 9) ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 10) ਕਿਹੜੇ ਖਰਚੇ ਬੱਧੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?
- 11) ਪ੍ਰਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਕਿਹੜੇ ਖਰਚੇ ਪ੍ਰਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?
- 13) ਨਿੱਜੀ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਸਮਾਜਿਕ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) MC ਵੱਕਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਆਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 16) AC ਵੱਕਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਆਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 17) ਜਦੋਂ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਨਿਊਨਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 18) ਜਦੋਂ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ, ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 19) ਜਦੋਂ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਉਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 20) ਕੁਲ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ-2 ਲਾਗਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 21) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਭਰੋ।
 - i. $AFC = \frac{TFC}{?} (VC/Q)$
 - ii. $AC = \frac{TC}{?} (Q/AC)$
 - iii. $MC_n = TC_{n-1} - (TC_{n-1}/TC_{n-2})$
 - iv. $AC = ? + AVC(TFC/AFC)$
 - v. ਉਹ ਲਾਗਤ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ..... ਲਾਗਤ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ (ਸਪਸ਼ਟ/ਅਸਪਸ਼ਟ)
 - vi. _____ = $TC \div Q$

- (a) AC (b) AFC
(c) AVC (d) ਇਹਨਾਂ ਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

vii. ਨਿਹਿਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ..... ਹੈ। (ਸਪਸ਼ਟ ਲਾਗਤ/ਅਸਪਸ਼ਟ ਲਾਗਤ)

ਪਾਠ-9 ਆਮਦਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਕੀ MR ਸਿਫਰ ਜਾਂ ਰਿਣਾਤਮਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?
- 6) ਜਦੋਂ TR ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ MR ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 7) ਜਦੋਂ TR ਅਧਿਕਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ MR ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 8) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ AR ਅਤੇ MR ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 9) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ AR ਅਤੇ MR ਦੀ ਢਲਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 10) ਜਦੋਂ MR ਸਿਫਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਦ TR ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ?
- 11) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ TR ਵੱਕਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 12) ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਠੀਕ ਹਨ ਜਾਂ ਗਲਤ

a) $AR = \frac{TR}{Q}$ b) $TR = AR \times Q$ c) $MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}$

13) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੂਤਰ ਸਹੀ ਹੈ।

- (a) $TR = \Sigma AR$ (b) $MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}$
(c) $TR = AR$ (d) $AR = TR \times$ ਇਕਾਈਆਂ

14) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੂਤਰ ਸਹੀ ਹੈ?

- (a) $AR = \frac{P \times Q}{Q}$ (b) $AR = P + Q$
(c) $AR = P - Q$ (d) $AR = \frac{P}{Q}$

15) ਔਸਤ ਆਮਦਨ.....

- (a) ਰਿਣਾਤਮਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (b) ਰਿਣਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ
(c) ਤਦ ਸਿਫਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਦ ਆਮਦਨ ਸਿਫਰ ਹੈ। (d) ਦੋਵੇਂ (b) ਅਤੇ (c)

- 16) ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਜਾਂ ਆਮਦਨ ਵੱਕਰ ਨੂੰ.....ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਕਰ/ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੇਖਾ)
- 17) ਰਿਣਾਤਮਕ ਸੀਮਾਂ ਆਮਦਨ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕੀਮਤ.....ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (ਘੱਟ/ਵੱਧ)
- 18) ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂਹੁੰਦੀ ਹੈ। (ਘੱਟ/ਵੱਧ)

ਪਾਠ-10 ਉਤਪਾਦਕ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ

- 1) ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 2) ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੀ ਹਨ?
- 4) ਅਧਿਕਤਮ ਲਾਭ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਨਿਉਨੁਤਮ ਹਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਸਮਸਤਰ ਬਿੰਦੂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- 7) ਸੁੱਧ ਲਾਭ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 8) ਉਤਪਾਦਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 9) ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਜਦੋਂ ਨਵੀਆਂ ਫਰਮਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ?
- 11) ਅਲਪਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਲੱਗੀਆ ਹੋਈਆ ਫਰਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਰਮਾਂ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 12) ਸਮਸਤਰ ਬਿੰਦੂ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ?

(a) ਅਸਧਾਰਣ ਲਾਭ	(b) ਅਸਧਾਰਣ ਹਾਨੀ
(c) ਅਧਿਕਤਮ ਲਾਭ	(d) ਨਾ ਲਾਭ ਨਾ ਹਾਨੀ
- 13) $MC = MR = AC = AR$ ਦੁਆਰਾ ਦੀਰਘ ਕਾਲੀਨ ਸੰਤੁਲਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(a) ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਫਰਮ ਦਾ	(b) ਅਲਪ ਅਧਿਕਾਰੀ ਫਰਮ ਦਾ
(c) ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਫਰਮ ਦਾ	(d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 14) ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਤਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ

(a) $TR = TVC$	(b) $TR = TC$
(c) $TC = AVC$	(d) $MC = AC$
- 15) ਉਤਪਾਦਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਫਰਮ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ.....ਲਾਗਤ ਪੂਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(a) ਘੱਟਦੀ	(b) ਰਿਣਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ
(c) a ਤੇ b ਦੋਨੋਂ	(d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 16) ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦਾ ਸਮਸਤਰ ਬਿੰਦੂ (B.E Point) ਉਦੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ..... =.....

UNIT – IV

ਪਾਠ-11 ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ

- 1) ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 3) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ AR ਅਤੇ MR ਵੱਕਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਆਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 7) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ AR ਅਤੇ MR ਬਰਾਬਰ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 8) ਕੀਮਤ ਵਿਭੇਦ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 9) ਕਿਹੜੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਵਿਭੇਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 10) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦੀ ਢਲਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 11) ਵਪਾਰ ਗੁੱਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਪੇਟੈਂਟ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀ ਹੈ?
- 13) ਅਪੂਰਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 14) ਪੂਰਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
- 15) ਵਸਤੂ ਦੀ ਸਮਰੂਪਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 16) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣ ਕੇ ਭਰੋ।
 - (i) ਕੀਮਤ ਵਿਭੇਦਵਿਚ ਸੰਭਵ ਹੈ (ਏਕਾਧਿਕਾਰ/ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ)
 - (ii) ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਭਾਵ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ(ਹੈ/ਨਹੀਂ ਹੈ)
 - (iii) ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚਵਿਕਰੇਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਇਕ/ਕਈ)
 - (iv) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਕ ਹੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰਬਜ਼ਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (ਅਪੂਰਣ/ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ)
 - (v) ਪੇਟੈਂਟ ਅਧਿਕਾਰਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 - (a) ਪੇਟੈਂਟ ਅਧਿਕਾਰ
 - (b) ਵਪਾਰ ਗੁੱਟ
 - (c) ਸਰਕਾਰ
 - (d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
 - (vi) ਕੋਕਾ ਕੋਲਾ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ।
 - (a) ਅਲਪ ਅਧਿਕਾਰ
 - (b) ਏਕਾਧਿਕਾਰ
 - (c) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ
 - (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
 - (vii) ਇਕ ਸਮੂਹ ਜੋ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਕੀਮਤ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੂਹਿਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਸੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਉਸ ਨੂੰਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪਾਠ-12 ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਿਤਾ ਵਿਚ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ

- 1) ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 2) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਕੌਣ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 3) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਾਧੂ ਮੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 4) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਾਧੂ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 6) ਪੂਰਤੀ ਵਧਣ ਨਾਲ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 7) ਮੰਗ ਵਧਣ ਅਤੇ ਘਟਣ ਨਾਲ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 8) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਪੂਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 9) ਜਦੋਂ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਮੰਗ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ?
- 10) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 11) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਪੂਰਣ ਤੋਂ ਤੇ ਲੋਚਦਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 12) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਪੂਰਣ ਤੋਂ ਤੇ ਬੇਲੋਚਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 13) ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪੱਧਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 14) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ।
 - (i) ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੂਰਤੀ ਵਕਰ ਇਕ ਖੜੀ ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ Y ਅਕਸ਼ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਅਵਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(a) ਦੀਰਘ ਕਾਲ	(b) ਅਲਪ ਕਾਲੀਨ
(c) ਅਤਿ ਅਲਪ ਕਾਲੀਨ	(d) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕਾਲ
 - (ii) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਮੰਗ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(a) ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।	(b) ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
(c) ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ	(d) ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
 - (iii) ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ.....ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(a) ਫਰਮ	(b) ਉਦਯੋਗ
(c) ਸਾਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ	(d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
 - (iv) ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਉਹ ਕੀਮਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਵਸਤੂ ਦੀ.....ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(a) ਆਮਦਨ ਤੇ ਲਾਗਤ ਦੋਨੋਂ	(b) ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦੋਨੋਂ
(c) ਨਾ ਲਾਭ ਨਾ ਹਾਨੀ	(d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
 - (v) ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਮਤ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੋਂ.....ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (ਘੱਟ/ਵੱਧ)

UNIT – V

ਪਾਠ-1 ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੇਨਜ਼ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਲ ਵੀ ਦੱਸੋ।
- 2) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 4) ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜਨਮਦਾਤਾ ਕੌਣ ਹੈ?
- 5) ਮਾਈਕਰੋ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 6) ਮਾਈਕਰੋ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 7) ਵਿਅਕਤੀ-ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?
- 9) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣ ਕੇ ਭਰੋ :-
 - (i) ਸਮੱਸ਼ਟੀਗਤ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ.....ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਹੈ। (ਪੂਰਨ/ਅਪੂਰਨ)
 - (ii) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ.....ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਵਿਅਕਤੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ/ ਸਮੱਸ਼ਟੀਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ)
 - (iii) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਚਰਾਂ ਨੂੰਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਸਥਿਰ/ਅਸਥਿਰ)
 - (iv) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ.....ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਹੈ। (ਵਿਅਕਤੀਗਤ/ ਸੰਪੂਰਨ)
 - (v) ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਸਮੱਸ਼ਟੀ-ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। (ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ, ਫਰਮ ਦਾ ਕੀਮਤ ਪੱਧਰ)

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :-

- 10) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
 - (a) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾ
 - (b) ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਦਾ
 - (c) ਸੰਪੂਰਨ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ
 - (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 11) ਕੇਨਜ਼ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ.....ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।
 - (a) ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ
 - (b) ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ
 - (c) ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ
 - (d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- 12) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।
 - (a) ਸੰਪੂਰਨ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨਾਲ
 - (b) ਸਾਧਾਰਨ ਕੀਮਤ ਪੱਧਰ ਨਾਲ
 - (c) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ
 - (d) ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ।

ਪਾਠ-2 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮਾਪ - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਲ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਾਪ ਅਤੇ ਇਕ ਜਾਣ ਪਛਾਣ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 2) ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
- 3) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੱਸੋ?
- 4) ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਗੌਣ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਜ ਹੈ?
- 5) ਤੀਜੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 6) ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 7) ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਮੱਧਵਰਤੀ ਉਪਭੋਗ ਕੀ ਹੈ,
- 9) ਲਾਭ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 10) ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਕੀ ਹੈ?
- 11) ਪਰਿਚਾਲਨ ਬੇਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮਦਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ?
- 12) ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 13) ਲਾਭਾਂਸ਼ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਨਿਗਮ ਲਾਭ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) ਅਣਵੰਡੇ ਲਾਭ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 16) ਸੁੱਧ ਨਿਰਯਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 17) ਚਾਲੂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 18) ਪੂੰਜੀ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 19) ਦੋਹਰੀ ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 20) ਦੋਹਰੀ ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ।
- 21) ਅੰਤਿਮ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ,
- 22) ਮੱਧਵਰਤੀ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 23) ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਘਟਕ ਦੱਸੋ।
- 24) ਅੰਤਿਮ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 25) ਮੱਧਵਰਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 26) ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 27) ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 28) ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 29) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 30) GDP ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਉਚਿਤ ਸੂਚਕਾਂਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ :

31) ਘਿਸ਼ਾਵਟ ਖਰਚਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

(a) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ GNP	(b) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤ ਤੇ NNP
(c) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ NNP	(d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

- 32) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ GNP = _____
- (a) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ GDP-ਘਿਸਾਵਟ (b) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ GDP+ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ
- (c) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ GDP+ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- 33) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣ ਕੇ ਭਰੋ :
- (i) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ..... ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਚਾਲੂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ/ਪੂਜੀਗਤ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ)
- (ii) ਅਚਲ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ = ਟੁੱਟ ਭੱਜ + ਅਪ੍ਰਚਲਨ + _____ (ਦੁਰਘਟਨਾ-ਵਸ਼ ਹਾਨੀ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ)
- (iii) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ GDP= ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ NDP+ _____ (ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ, ਘਿਸਾਵਟ ਮੁੱਲ)
- (iv) ਜਾਪਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਜਦੂਤ ਭਾਰਤ ਦੇ.....ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। (ਸਧਾਰਨ ਨਿਵਾਸੀ, ਗੈਰ-ਨਿਵਾਸੀ)
- (v) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਆਮਦਨ = ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ + _____ + ਵਿਸ਼ਵ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਚਾਲੂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ (ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ)

ਪਾਠ-3 'ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ'

- 1) ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 2) ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹੀ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 3) ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਵਾਸਤਵਿਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਮੌਦਰਿਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸਮਾਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਛੇਦਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?
- 9) ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ?
- 10) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਟਾਕ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਹ?
 1. ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ
 - 2) ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ, ਨਿਵੇਸ ਨਿਰਯਾਤ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੂੰਜੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਨਸੰਖਿਆ
- 11) " ਸਾਰੇ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਮਦਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ " ਅਰਥ ਸਮਝਾਓ?
- 12) ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਾਡਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਮਦਨ = ਉਪਭੋਗ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 14) ਤਿੰਨ ਖੇਤਰੀ ਮਾਡਲ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਸ਼ਟੀ ਚਰ ਦੱਸੋ।
- 15) ਚਾਰ ਖੇਤਰੀ ਮਾਡਲ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਸ਼ਟੀ ਚਰ ਦੱਸੋ।
- 16) ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।

- 17) ਛੇਦਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 18) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣ ਕੇ ਭਰੋ।
- (i) ਮੌਦਰਿਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ.....ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। (ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ)
- (ii) ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਖੇਤਰ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾਕਰਦਾ ਹੈ। (ਉਪਭੋਗ, ਉਤਪਾਦਨ)
- (iii) ਉਪਭੋਗ, ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ.....ਹੈ। (ਸਮਾਵੇਸ਼, ਵਾਪਸੀ)
- (iv) ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ-ਅਵੱਧੀ ਵਿੱਚ ਮਾਪੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ.....ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (ਸਟਾਕ, ਪ੍ਰਵਾਹ)
- (v)ਇਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਰ ਹੈ। (ਮੁਦਰਾ, ਉਪਭੋਗ, ਧਨ)

ਸਹੀ ਚੁਣੋ।

- 19) ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਉਹ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ :
- (a) ਉਧਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (b) ਜਮਾਵਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
- (c) ਦੋਵੇਂ (a) ਅਤੇ (b) (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 20) ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰੀ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।
- (a) ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਖੇਤਰ (b) ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰ
- (c) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ (d) ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ

UNIT – VI

ਪਾਠ-4 ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮੇਗ, ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਸਮੱਗਰ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
 - 2) ਸਮੱਗਰ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
 - 3) ਸਮੱਗਰ ਮੰਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਦੱਸੋ।
 - 4) ਉਪਭੋਗ ਫਲਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
 - 5) ਬੱਚਤ ਫਲਨ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ?
 - 6) ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
 - 7) ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
 - 8) ਔਸਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?
 - 9) ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
 - 10) ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ,
 - 11) ਸਵੈਚਾਲਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
 - 12) ਪਤਾ ਕਰੋ?
- (a) $MPC+MPS=$ _____

- (b) $1-MPC = \text{-----}$
 (c) $1-MPS = \text{-----}$
- 13) ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਤੱਤ ਦੱਸੋ?
 - 14) ਪੂਰਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
 - 15) ਜੇਕਰ $MPC = 0.75$ ਹੈ ਤਾਂ MPS ਪਤਾ ਕਰੋ?
 - 16) ਜੇਕਰ $MPS = 0.65$ ਹੈ ਤਾਂ MPC ਪਤਾ ਕਰੋ?
 - 17) ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
 - 18) ਨਿਯੋਜਤ ਬਚਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
 - 19) ਔਸਤ ਉਪਭੋਗ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
 - 20) ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 21) ਔਸਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਤੀ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

(a) $\frac{Y}{C}$	(b) $\frac{C}{Y}$
(c) $\frac{\Delta Y}{\Delta C}$	(d) $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$
- 22) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ :

(a) $MPC + MPS = 1$	(b) $1 - MPS = MPC$
(c) $1 - MPC = MPS$	(d) ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ
- 23) ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ?

(a) ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ	(b) ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੁੱਲ ਖਰਚ
(c) ਨਿਊਤਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ	(d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 24) ਜਿਹੜਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਆਮਦਨ/ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ:

(a) ਸਵੈਚਾਲਿਤ ਨਿਵੇਸ਼	(b) ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਵੇਸ਼
(c) ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਿਵੇਸ਼	(d) ਵਾਸਤਵਿਕ ਨਿਵੇਸ਼
- 25) ਜੇ $MPC = 40\%$ ਹੈ ਤਾਂ MPS ਹੋਵੇਗਾ?

(a) 40%	(b) 60%
(c) 50%	(d) 40%
- 26) ਸ਼ਪੀਰੋ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ.....ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(a) ਕਾਰਜਕਾਲ	(b) ਕਾਰਜ ਕਰਣ
(c) ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ	(d) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ

27) ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਦੱਸੋ।

1. ਖੁਲੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, $AD=C+I+G+X-M$ (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
2. ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਆਮਦਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
3. ਆਮਦਨ ਦੀ ਸਮਾਨ ਵੰਡ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਵੱਧਦੀ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
4. ਸਵੈਚਾਲਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
5. ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਸਿਰਫ ਉਪਭੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
6. ਔਸਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੀ ਆਮਦਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
7. ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

UNIT – VI ਪਾਠ-5 ‘ਆਮਦਨ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ’

- 1) ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਪੂਰਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 3) ਅਲਪ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਕੋਨਜ਼ੀਅਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਭੋਗ ਫਲਨ ਦਾ ਸਮੀਕਰਣ ਦੱਸੋ?
- 5) ਕੋਨਜ਼ੀਅਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚਤ ਫਲਨ ਦਾ ਸਮੀਕਰਣ ਦੱਸੋ?
- 6) ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਪੱਧਰ ਕੀ ਹੈ?
- 7) ਪ੍ਰੋ. ਸੇ. (Prof. Say) ਨੇ ਪੂਰਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ?
- 8) ਕਲਾਸੀਕਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਕਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 9) ਜਿੱਥੇ $AS=AD$ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਸੰਤੁਲਨ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 10) ਭਰਣ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 11) ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 12) ਆਮਦਨ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਪੱਧਰ
 - (a) ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਪੱਧਰ
 - (b) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਪੱਧਰ
 - (c) ਦੋਵੇਂ (a) ਅਤੇ (b)
 - (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 13) AS ਅਤੇ AD ਅਤੇ S ਅਤੇ I ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸੰਤੁਲਨ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ
 - (a) $AS=AD$
 - (b) $S=I$
 - (c) ਦੋਵੇਂ (a) ਅਤੇ (b)
 - (d) ਕੋਈ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ
- 14) ਘੱਟ ਮੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਉਤਪਾਦਨ, ਘੱਟ ਆਮਦਨ, ਘੱਟ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
 - (a) ਸਫੀਤਕ
 - (b) ਮੰਦੀ
 - (c) ਅਸਫੀਤਕ
 - (d) ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ

- 15) ਅਤਿ ਵੱਧ ਮੰਗ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਪਰਿਣਾਮ ਹੈ।
- (a) ਕੀਮਤ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (b) ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ
- (c) ਦੋਨੋਂ (a) ਅਤੇ (b) (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- 16) ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਤੇ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਬੱਚਤ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਹਨ।
- (a) ਪੂਰਨ ਰੁਜਗਾਰ (b) ਅਪੂਰਨ ਰੁਜਗਾਰ
- (c) ਅਤਿ ਪੂਰਨ ਰੁਜਗਾਰ (d) ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ

ਪਾਠ-6 'ਘੱਟ ਅਭਾਵੀ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ'

- 1) ਅਭਾਵੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਅਸਫ਼ੀਤੀ ਅੰਤਰਾਲ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 4) ਸਫੀਤੀਜਨਕ ਅੰਤਰਾਲ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 5) ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 6) ਰੁਜਗਾਰ ਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 7) ਜੇਕਰ ਕੁੱਲ ਮੰਗ, ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਤੇ ਅਧਿਕ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਆਮਦਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 8) ਨਿਊਨ ਮੰਗ ਹੋਣ ਤੇ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਆਮਦਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 9) ਚੱਕਰੀ ਉਤਾਰ ਚੜਾਅ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 10) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਸਿੱਟੇ ਦੱਸੋ।
- 11) ਘੱਟ ਮੰਗ ਦੇ ਦੋ ਸਿੱਟੇ ਦੱਸੋ।
- 12) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 13) ਨਿਊਨਤਮ ਮੰਗ ਅਵਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (a) ਅਲਪ-ਉਤਪਾਦ (b) ਅਲਪ-ਆਮਦਨ
- (c) ਅਲਪ-ਰੁਜਗਾਰ (d) ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ
- 14) ਅਤਿ ਵੱਧ ਮੰਗ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰ ਮੰਗ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਰੁਜਗਾਰ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰ ਪੂਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (a) ਅਧਿਕ (b) ਘੱਟ
- (c) ਬਰਾਬਰ (d) ਇਹ ਸਾਰੇ
- 15) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸਦਾ ਮਾਪ ਹੈ?
- (a) $AD > AS$ (b) $AD < AS$
- (c) $AD = AS$ (d) $AD \times AS$

- 16) ਅਤਿ ਵੱਧ ਮੰਗ ਦਾ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਪਰਿਣਾਮ ਹੈ?
- (a) ਕੀਮਤ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (c) ਦੋਨੋਂ (a) ਅਤੇ (b)
- (b) ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਅਧਿਕ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਪਾਠ-7 ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਕ੍ਰਮ

- 1) ਗੁਣਕ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਗੁਣਕ ਕਿਹੜੇ ਸੂਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 3) ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਤੇ ਗੁਣਕ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ?
- 5) ਗੁਣਕ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਗੁਣਕ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਜੇਕਰ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ 0.4 ਤਾਂ ਗੁਣਕ ਕਿਤਨਾ ਹੋਵੇਗਾ?
- 8) ਜੇਕਰ ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ 0.6 ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਣਕ ਕਿੰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ?
- 9) ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਠੀਕ ਹਨ ਜਾਂ ਗਲਤ

a) $\Delta Y = \left[\frac{1}{1 - MPC} \right] \Delta I$ b) $\Delta Y = \left[\frac{1}{MPS} \right] \Delta I$ c) $K = \left[\frac{1}{1 - MPC} \right]$

- 10) ਜੇਕਰ ਸਾਰੀ ਵਾਧੂ ਆਮਦਨ ਵਾਧੂ ਉਪਭੋਗ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੁਣਕ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?

ਹੇਠ ਲਿਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ।

- 11) ਜੇ $MPC=0$ ਤਾਂ ਗੁਣਕ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ?
- (a) 1 (b) 2
(c) 0 (d) ∞
- 12) ਗੁਣਕ ਕਿਹੜੇ ਸੂਤਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- (a) $\frac{1}{MPC}$ (b) $\frac{1}{1 - MPC}$
(c) $\frac{1}{1 + MPC}$ (d) $\frac{1}{1 - MPS}$
- 13) ਗੁਣਕ = _____
- (a) $\frac{\Delta I}{\Delta Y}$ (b) $\frac{\Delta Y}{\Delta I}$
(c) $\frac{\Delta I}{\Delta Y}$ (d) $\frac{\Delta Y}{\Delta C}$

- 14) ਜੇ $MPS = \frac{1}{4}$ ਹੈ, ਗੁਣਕ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ?
- (a) 4 (b) 2
(c) 8 (d) 6
- 15) ਸਹੀ/ਗਲਤ ਦੱਸੋ?
1. ਗੁਣਕ ਦੋ ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
 2. ਜੇ MPC ਜ਼ੀਰੋ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਣਕ 1 ਹੋਵੇਗਾ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
 3. ਗੁਣਕ ਦਾ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿਪਰੀਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
 4. ਜੇ $MPC=0.75$ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਣਕ ਦਾ ਮੁੱਲ 5 ਹੋਵੇਗਾ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
- 16) ਨਿਊਨ ਅਤੇ ਅਤਿ-ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਹਨ?
- (a) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ (b) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ
(c) ਦੋਨੋਂ (a) ਅਤੇ (b) (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 17) ਸਿੱਖਿਆ, ਜਨ-ਸਿਹਤ ਆਦਿ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਖਰਚ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- (a) ਸਰਵਜਨਕ ਨਿਰਮਾਣ (b) ਸਰਵਜਨਕ ਕਲਿਆਣ
(c) ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 18) ਖੁਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ?
- (a) ਕੇਵਲ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਦਾ ਵੇਚਣਾ (b) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ
(c) ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਦਾ ਖਰੀਦਣਾ (d) ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਦਾ ਖਰੀਦਣਾ ਤੇ ਵੇਚਣਾ
- 19) ਸਸਤੀ ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ?
- (a) ਸਾਖ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ (b) ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ
(c) ਅਵਸਥੀਤਕ ਅੰਤਰਾਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ (d) ਇਹ ਸਾਰੇ
- 20) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ
- (a) ਆਮਦਨ ਨੀਤੀ (b) ਖਰਚ ਨੀਤੀ
(c) ਬਜਟ ਜਾਂ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਨੀਤੀ (d) ਬੈਂਕ ਦਰ ਨੀਤੀ

UNIT – VII

ਪਾਠ-7 ਮੁਦਰਾ-ਅਰਥ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕਾਰਜ

- 1) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ?
- 2) ਆਦੇਸ਼ ਮੁਦਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਨਿਆਸ ਮੁਦਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਵਸਤੂ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਦੋ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- 6) ਮੁੱਲ ਦੇ ਮਾਪ ਦੰਡ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਆਦਰਸ਼ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕੰਮ ਕੀ ਹਨ?
- 9) ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਅਚਨਚੇਤੀ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- 10) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਦੋ ਗੌਣ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- 11) ਵਸਤੂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੱਸੋ?
- 12) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 13) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 14) ਮਿਆਦੀ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) ਮੰਗ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 16) ਮੁੱਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 17) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਦੋ ਲਾਭ ਦੱਸੋ।
- 18) ਮੁਦਰਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਹਾਨੀਆਂ ਦੱਸੋ।

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 19) ਵਸਤੂ-ਵਸਤੂ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਵਿੱਚ
 - (a) ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 - (b) ਵਸਤੂ ਵਟਾਂਦਰਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਚਲਨ ਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
 - (c) ਦੋਨੋ (a) ਅਤੇ (b)
 - (d) ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 20) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਗੁਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
 - (a) ਮਨਜ਼ੂਰੀ
 - (b) ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਸਥਿਰਤਾ
 - (c) ਟਿਕਾਉਪਨ
 - (d) ਪਹਿਚਾਣ
- 21) ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ.....ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ?
 - (a) ਸਿੱਕੇ
 - (b) ਬਿੱਲ
 - (c) ਕੰਰਸੀ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਜਮਾਂ
 - (d) ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਨੋਟ

- 22) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- (a) ਮੁੱਲ ਦਾ ਸੰਚਯ (b) ਮੁੱਲ ਦਾ ਮਾਪ ਢੰਡ
(c) ਮੁੱਲ ਦਾ ਹਸਤਾਂਤਰਨ (d) ਸ਼ਾਖ ਦਾ ਆਧਾਰ
- 23) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣਕੇ ਭਰੋ।
- (i) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। (ਤਰਲਤਾ/ਅਤਰਲਤਾ)
(ii) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬ੍ਰਾਂਡਸ ਹੈ। (ਨਿਕਟ ਮੁਦਰਾ/ ਮੁਦਰਾ)
(iii) ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੋਟ ਮੁਦਰਾ ਹੈ। (ਵਾਸਤਵਿਕ/ ਇੱਛੁਕ)
(iv) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਦੇ ਕੋਲ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਸਟਾਕ। (ਜਨਤਾ, ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ)
(v) ਮੁੱਲ ਦਾ ਸੰਚਯ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। (ਗੌਣ, ਮੁੱਖ)

ਪਾਠ-8 ਬੈਂਕਿੰਗ-ਵਾਪਰਿਕ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ

- 1) ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 3) “ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਇੱਕ ਉੱਚ ਬੈਂਕ ਹੈ” ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 4) ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਕਿਸ ਕੋਲ ਹੈ?
- 5) ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 6) ਬੈਂਕ ਦਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 7) ਨਕਦ ਨਿਧੀ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਵਿਧਾਨਿਕ ਤਰਲਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?
- 9) ਈ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 10) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਘਟਕ ਦੱਸੋ।
- 11) ਆਧੁਨਿਕ ਬੈਂਕਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 12) ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਗੌਣ ਕੰਮ ਦੱਸੋ।
- 13) ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮ ਦੱਸੋ।

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 14) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਵਰ ਡਰਾਫਟ ਸੁਵਿਧਾ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਬੈਂਕ
- (a) ਗ੍ਰਾਹਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੀ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਉਵਰ ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (b) ਗ੍ਰਾਹਕ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਜਮਾਂ ਬਚਤਾਂ ਨੂੰ ਕਢਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
(c) ਗ੍ਰਾਹਕ ਨੂੰ ਚਾਲ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ।

- 15) ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ
- (a) ਉਪਭੋਗਤਾ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ (b) ਅਰਥ ਵਿਸਥਾ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੁੱਗ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ
- (c) ਦੋਨੋਂ (a) ਅਤੇ (b) (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- 16) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕੰਮ ਹਨ
- (a) ਜਮਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ (b) ਲਾਕਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣਾ
- (c) ਚਾਲੂ ਖਾਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- 17) ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੈਂਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਹੈ।
- (a) ਏਜੰਟ ਦੀ ਤਰਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ (b) ਲਾਕਰ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਾ
- (c) ਸੰਦਰਭ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ (d) ਜਮਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ
- 18) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ।**
- (i) ਉਹ ਬੈਂਕ ਜੋ ਅਲਪਕਲੀਨ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ.....ਬੈਂਕ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਉਦਯੋਗਿਕ/ ਵਪਾਰਿਕ)
- (ii) ਸਾਖ ਗੁਣਕ = _____ (ਮੰਗ ਜਮਾਵਾਂ/ਨਕਦ ਜਮਾਵਾਂ, ਨਕਦ ਜਮਾਵਾਂ/ਮੰਗ ਜਮਾਵਾਂ)

UNIT – VIII

ਪਾਠ-8 ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਅਤੇ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ

- 1) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ੇ ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ?
- 3) ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਕਰਨ (VAT) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਵਿਸ਼ਿਸਟ ਕਰ ਕੀ ਹਨ?
- 5) ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
- 6) ਬਜਟ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਰਾਜਸਵ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 9) ਰਾਜਸਵ ਖਰਚੇ ਦੀਆਂ ਮਦਾਂ ਦੱਸੋ।
- 10) ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 11) ਬਜਟ ਘਾਟਾ ਕੀ ਹੈ?
- 12) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਘਾਟੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਪੂੰਜੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮਦਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 14) ਕੀ ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਪਲਬਧੀ ਹੈ?
- 15) ਅੰਸੁਤਲਿਤ ਬਜਟ ਕੀ ਹੈ?
- 16) ਬੱਚਤ ਬਜਟ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 17) ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 18) ਪ੍ਰਤੀਗਾਮੀ ਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 19) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਘਾਟੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।

- 20) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 21) ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਖਰਚ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 22) ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 23) ਪੂੰਜੀਗਤ ਬਜਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 24) ਰਾਜਸਵ ਬਜਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 25) ਵਿਕਾਸ ਖਰਚ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 26) ਕਰ ਇੱਕ

(a) ਇੱਛੁਕ ਭੁਗਤਾਨ ਹੈ	(b) ਕਾਨੂੰਨੀ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ
(c) ਜ਼ਰੂਰੀ ਭੁਗਤਾਨ ਹੈ	(d) ਉਪਰਾਲੇ ਸਾਰੇ
- 27) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੈਰ ਕਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?

(a) ਫੀਸ	(b) ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਪਰਮਿਟ
(c) ਦੋਨੇ (a) ਅਤੇ (b)	(d) ਆਮਦਨ ਕਰ ਤੇ ਸਰਚਾਰਜ

27) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ :

1. ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ.....ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਬਿਊਰਾ ਹੈ। (ਅਨੁਮਾਨਤ, ਵਾਸਤਵਿਕ)
2. ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਖਰਚ, ਵਿਆਜ ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਤੇ ਖਰਚਾ, ਕਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਖਰਚ ਆਦਿ.....ਖਰਚੇ ਹਨ। (ਵਿਕਾਸ/ਵਿਕਾਸੇਤਰ)

UNIT - IX

ਪਾਠ-9 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾਂ ਦਰ

- 1) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 4) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦਰ ਕੀ ਹੈ,
- 5) ਮੌਦਰਿਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 6) ਵਾਸਤਵਿਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 7) ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਅਗੇਤਰੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਪੂਰਣ ਪੱਖ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 9) ਵਾਅਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਕੀ ਹੈ?
- 10) ਚਾਲੂ ਬਜ਼ਾਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 11) ਹਾਜ਼ਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 12) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

- 13) ਲੋਚਸ਼ੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 15) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 16) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੇ ਦੋ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 17) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੇ ਦੋ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 18) ਲੋਚਸ਼ੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਸਹੀ ਚੁਣੋ :

- 19) ਟਕਸਾਲੀ ਦਰ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ।

(a) ਸਮਾਨ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ	(b) ਦੋ ਕਰੰਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਭਾਰ
(c) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ	(d) ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ
- 20) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੈਰ ਕਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?

(a) ਵਿਪਰੀਤ	(b) ਪ੍ਰਤੱਖ
(c) ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ	(d) ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ
- 21) ਲੋਚਸ਼ੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(a) ਅਸਥਿਰਤਾ	(b) ਸਮੱਸ਼ਟੀਗਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਤਾਲ ਮੇਲ ਵਿਚ ਕਠਿਨਾਇਆਂ
(c) ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਸਥਿਰਤਾ	(d) ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ
- 22) ਜੇ 50 ਰੁਪਏ 2 ਡਾਲਰ ਖਰੀਦਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਤਾਂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਹੈ?

(a) 50/- = 2 ਡਾਲਰ	(b) 25/- = 1 ਡਾਲਰ
(c) 50/- = 1 ਡਾਲਰ	(d) 100/- = 4 ਡਾਲਰ
- 23) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਚੁਣ ਕੇ ਭਰੋ।
 1. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਵਿਚ.....ਸਬੰਧ ਹੈ। (ਵਿਪਰੀਤ/ਪ੍ਰਤੱਖ)
 2. ਜਿਸ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਉਸ ਨੂੰ..... ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (ਅਸਮਤਾ ਦਰ/ਸਮਤਾ ਦਰ)
 3. ਵਾਇਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ.....ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਭੱਵਿਖ/ਵਰਤਮਾਨ)

ਪਾਠ-10 ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ

- 1) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 4) ਇੱਕ ਪੱਖੀ ਅੰਤਰਣ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 5) ਵਪਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 6) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੱਦਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?

- 7) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਦੱਸੋ?
- 8) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- 9) **ਸਹੀ/ਗਲਤ ਦੱਸੋ।**
1. ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਆਯਾਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਤੇ ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਪੱਖ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
 2. ਇੱਕ ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਨਾਤਮਕ ਮਦਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
 3. ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੁਲਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਘਾਟੇ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
 4. ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਤੇ ਬੀਮਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖਰਚਾ ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
- 10) **ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ।**
1. ਇਕ ਛੋਹਣ ਯੋਗ ਵਸਤੂ ਜਿਸਦੀ ਆਰਥਿਕ ਕੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨੂੰ.....ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (ਸੇਵਾ/ਵਸਤੂ)
 2. ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਸ਼ਾਮਿਲ.....। (ਹੁੰਦਾ ਹੈ/ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ)
 3. ਉਹ ਖਾਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਅਤੇ ਅਯਾਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਖੀ ਅੰਤਰਨਾ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖੀਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ.....ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। (ਚਾਲੂ/ਪੂੰਜੀ)

ਸਹੀ ਚੁਣੋ।

- 11) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
(a) ਨਿਰਯਾਤ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਦੀਆਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ	(b) ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ
(c) ਨਿਰਯਾਤ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਦੀਆਂ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ	(d) ਇਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਥਿਕ ਸੌਦਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਲੇਖਾ
- 12) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮਦਾਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਨ?
(a) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼	(b) ਕਰਜ਼ੇ
(c) ਬੈਂਕਿੰਗ ਪੂੰਜੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ	(d) ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ।

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

UNIT – I ਪਾਠ-I ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ-ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਛਾਣ

1. ਸਮਝਾਉ ਕਿ ਦੁਰਲੱਭਤਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ?
2. ਕੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਕਲਾ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
3. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?

ਪਾਠ-2 ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮਸਿਆਵਾਂ

1. ਕਿਵੇਂ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ? ਇਹ ਸਮਸਿਆ ਕਿਉਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
2. ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਮੂਲ ਬਿੰਦੂ ਵੱਲ ਅਵਤਲ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
3. ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ?
4. ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
5. ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਦਾ ਸਥਾਨ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

UNIT – II ਪਾਠ-3 ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ

1. ਵਸਤੂ X ਦੇ ਉਪਭੋਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਹੇਠਾਂ ਤਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ?

Unit of X	1	2	3	4	5
MU _X	10	9	7	3	-5

2. ਕਿਸੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੀ ਕੁੱਲ ਉਪਭੋਗਤਾ ਅਨੁਸੂਚੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਤਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਵਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਸੂਚੀ ਗਿਆਤ ਕਰੋ?

Unit of X	0	1	2	3	4	5
MU _X	0	15	27	38	48	55

ਪਾਠ-4 ਮੰਗ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

1. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਤਾਲਿਕਾ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ-B ਦੀ ਮੰਗ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਪਰਿਵਾਰ A ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ-C ਦੀ ਮੰਗ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੰਗ ਤਾਲਿਕਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕੀਮਤ	ਪਰਿਵਾਰ A	ਪਰਿਵਾਰ B	ਪਰਿਵਾਰ C	ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੰਗ
7	6	-	11	26
6	8	-	16	36
5	12	-	22	51
4	17	-	30	71
3	24	-	42	98

2. ਇਕ ਘਰੇਲੂ ਇਸਤਰੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-5 ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ

1. ਇਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ 5/- ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਹੋਣ ਤੇ 50 ਇਕਾਈਆਂ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ। ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ-2 ਹੈ। ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਿਸ ਕੀਮਤ ਤੇ 80 ਇਕਾਈਆਂ ਖਰੀਦੇਗਾ?
2. ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ 0.5 ਹੈ। ਮੰਗ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ 4% ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੈ। ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
3. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਟੇਬਲ ਤੋਂ ਕੀਮਤ ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਕੀਮਤ	ਮੰਗੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ
8	200
10	150

ਪਾਠ-6 ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ :- ਇਕ ਸਾਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਅਤੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ

1. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਤਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ :-

ਕਿਰਤ ਦੀ ਇਕਾਈਆਂ	1	2	3	4	5	6	7
ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ	40	80	110	130	140	140	130

2. ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਬਚਤਾਂ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ। ਕਿਸੀ ਦੋ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਚਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

UNIT - III ਪਾਠ-7 ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

1. ਇਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ 5 ਹੈ। ਇਕ ਉਤਪਾਦਕ 5/- ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਵਸਤੂ ਦੀ 500 ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। 6/- ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਕੀਮਤ ਤੇ ਉਤਪਾਦਕ ਉਸ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕਿਤਨੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗਾ?
2. ਇਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ 8/- ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ 200 ਇਕਾਈਆਂ ਹਨ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ 1.5 ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੀਮਤ ਵੱਧਕੇ 10 ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੂਰਤੀ ਗਿਆਤ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-8 ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

1. ਅਲਪਕਾਲੀਨ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਵੱਕਰ U- ਆਕਾਰ ਦੀ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
2. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਤਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ?

ਉਤਪਾਦਨ ਇਕਾਈਆਂ	0	1	2
ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ	12	18	21

3. ਫਰਮ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ (i) AFC (ii) AVC ਪਤਾ ਕਰੋ।

ਉਤਪਾਦਨ ਇਕਾਈਆਂ	0	3
ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ (ਰੁ.)	51	96

ਪਾਠ-9 ਆਮਦਨ ਦੀ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਗਿਆਤ ਕਰੋ?

ਕੀਮਤ (ਰੁ.)	6	7	8
ਵਿਕਰੀ ਇਕਾਈ	10	9	3

UNIT – IV ਪਾਠ-12 ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ

- ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਮਤ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?
- ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਕੈਂਚੀ ਦੇ ਦੋ ਬਲੇਡ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ? ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਉ?

PART – B UNIT - VI

ਪਾਠ-4 ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮੰਗ, ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- ਜੇਕਰ ਖਰਚਣ ਯੋਗ ਆਮਦਨ 1200/- ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗ ਦਾ ਪੱਧਰ 800/- ਕਰੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਔਸਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਜੇਕਰ $MPS = 0.80$ ਹੋ ਤਾਂ MPC ਦਾ ਮੁੱਲ ਦੀ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੂਰਣ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਤੇ ਇਕ ਟਿਪਣੀ ਲਿਖੋ?

UNIT – V ਪਾਠ-3 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਰਚਯੋਗ ਆਮਦਨ ਗਿਆਤ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜ)

(i) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ	3000/-
(ii) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	- 50/-
(iii) ਅਚਲ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	150/-
(iv) ਸ਼ੁੱਧ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	250/-
(v) ਬਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਚਾਲੂ ਹਸਤਾੰਤਰਣ	300/-

- ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਤੋਂ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?

UNIT – IV ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮਾਪ

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਗਿਆਤ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜ ਰੁ.)

(1) ਮਜਦੂਰਾਂ ਦਾ ਮੋਹਨਤਾਨਾਂ	2000/-
(2) ਮਜਦੂਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	400/-
(3) ਸ਼ੁੱਧ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	225/-
(4) ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ	75/-
(5) ਸਵੈ ਰੁਜਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਮਦਨ	1100/-
(6) ਪ੍ਰਚਾਲਨ ਬੇਸ਼ੀ	500/-

UNIT – VI ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਾਂਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਕ੍ਰਮ

- ਜੇਕਰ ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ 2000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਰਤੀ (MPC) = 0.75 ਹੈ, ਤਾਂ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?
- ਜੇਕਰ MPS ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਣਕ ਦਾ ਮੁੱਲ ਗਿਆਤ ਕਰੋ?
 - 0.4
 - 0.5

ਚਾਰ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪਾਠ-1 ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਛਾਣ

- ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਉਂ ਹੈ?
- ਦੁਰਲਭਤਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਚਲਦੇ ਹਨ।
- ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੱਸੋ।
- ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ਾਤਮਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

2. ਪਾਠ-2 ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨ ਉਪਯੋਗ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- ਉਤਪਾਦਨ ਵਕਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਨਤੋਦਰ ਕਿਉਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
- ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾਂ ਵਕਰ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਅਲਪ ਉਪਯੋਗ ਦੇ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ?
- ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਸੁਯੋਗਤਾ ਪੂਰਨ ਉਪਯੋਗ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ? ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- “ਉਤਪਾਦਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ” ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

- 8) ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾਂ ਵੱਕਰ ਦਾ ਸਥਾਨ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 9) ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਕਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦਿਓ?

3. ਪਾਠ-3 ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ

- 1) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿਓ?
- 2) ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਉਪਭੋਗੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਉਪਭੋਗ ਸੰਤੁਲਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- 3) ਕੁੱਲ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 4) ਘੱਟਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਉਪਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

4. ਪਾਠ-4 ਮੰਗ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

- 1) ਮੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ, ਇੱਕ ਉਪਭੋਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ?
- 2) ਮੰਗ ਵਕਰ ਤੇ ਮੰਗ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 3) ਸਧਾਰਣ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਮੰਗ ਵਕਰ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਝੁਕਦਾ ਹੈ?
- 4) ਸਧਾਰਣ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 5) ਮੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ? ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ?
- 6) ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੰਗ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਸੁੰਗੜਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 7) ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?
- 8) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੰਗ ਅਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਮੰਗ ਵਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 9) ਮੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 10) ਸਥਾਨਾਪੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?

5. ਪਾਠ-5 (ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ)

- 1) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ?
- 2) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਦੀ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ?
- 3) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- 4) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਮਾਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- 5) ਬਿੰਦੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 6) ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਦੇ ਹਾਂ?
- 7) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ 5ਰੁ: ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 6ਰੁ: ਹੋਣ ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੰਗ 10% ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਪਤਾ ਕਰੋ?
- 8) 10ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੀਆਂ 40 ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚਕ (-2) ਹੈ। ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ 2ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਕਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਕੀਮਤ ਤੇ ਮੰਗ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਗਿਆਤ ਕਰੋ?

6. ਪਾਠ-1 ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ

- 1) ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਔਸਤ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧ ਦੱਸੋ?

- 2) ਸਾਧਨ ਦੇ ਘਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ ?
- 3) ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 4) ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਘਟਦੇ ਹੋਏ ਸੀਮਾਂਤ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਬੱਚਤਾਂ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ? ਦੋ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੱਚਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 6) ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 7) ਬਦਲਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 8) ਘਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?

7. ਪਾਠ-2 ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਨਿਯਮ

- 1) ਪੂਰਤੀ ਤੇ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 2) ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 4) ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਤੇ ਸੰਕੁਚਨ ਨੂੰ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 5) ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 6) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 7) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸਬੰਧਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 8) ਪੂਰਤੀ ਵਕਰ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਖਿਸਕਣ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?
- 9) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਓ?
- 10) ਪੂਰਤੀ ਲੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 11) ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਲਿਖੋ?
- 12) ਪੂਰਤੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 13) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
(ਏ) ਸਬੰਧਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ (ਬੀ) ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ
- 14) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕਰ ਖਿੱਚੋ ਅਤੇ ਵਰਨਣ ਕਰੋ:-
1) ਇਕਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ 2) ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ 3) ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ
- 15) ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲੋਚ ਦਾ ਗੁਣਾਂਕ 2.5 ਹੈ? ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ 5 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ 300 ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 4 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਇਹ ਕਿਤਨੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗਾ।
- 16) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ 8 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੂਰਤੀ ਮਾਤਰਾ 200 ਇਕਾਈਆਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੂਰਤੀ ਲੋਚ 1.5 ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਕੇ 10 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਕੀਮਤ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਮਾਤਰਾ ਦੱਸੋ?

8. ਪਾਠ-3 ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?

- 2) ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਦੱਸੋ?
- 3) ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਤਾਲਿਕਾ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 4) ਔਸਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 5) ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਵਕਰ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਵਕਰ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧ ਦੱਸੋ?
- 6) ਅਲਪਕਾਲ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਲਾਗਤ U ਅਕਾਰ ਦੀ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 7) ਸਪੱਸ਼ਟ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਨਿਹਿਤ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 8) ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 9) ਔਸਤ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 10) ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਔਸਤ ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ, ਔਸਤ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਵਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 11) ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਤਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ:-

ਇਕਾਈਆਂ	ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ	ਕੁੱਲ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤ	ਔਸਤ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ	ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ
0	300	--	--	--
1	400	--	--	--
2	550	--	--	--
3	600	--	--	--
4	620	--	--	--
5	650	--	--	--

9. ਪਾਠ-4 ਆਮਦਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ, ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ ਕਿ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਜ਼ੀਰੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਅਧਿਕਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- 3) ਔਸਤ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਹਨ?
- 4) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੀ ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਵਕਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਕਿਰਤੀ ਦੱਸੋ?
- 5) ਤਾਲਿਕਾ ਤੇ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਔਸਤ ਆਮਦਨ, ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 6) ਵੱਖ ਵੱਖ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧ ਦੱਸੋ?
- 7) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ, ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਵਕਰ ਖਿੱਚੋ?
- 8) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ, ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ AR ਅਤੇ MR ਵਕਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਵਿਖਾਓ ?
- 9) ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ

ਵਿਕਰੀ ਇਕਾਈਆਂ	ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ	ਔਸਤ ਆਮਦਨ	ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ
--------------	-----------	----------	-------------

1	10	--	--
2	--	9	--
3	--	--	6
4	28	--	--
5	--	--	2
6	--	--	0

10. ਪਾਠ-5 ਉਤਪਾਦਕਦਾ ਸੰਤੁਲਨ

- 1) ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 2) ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 4) ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸੋ?
- 5) “ਉਤਪਾਦਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ” ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਲਾਭ ਦਾ ਅਧਿਕਤਮ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਨਿਊਨਤਮ ਹਾਨੀ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ?

11. ਪਾਠ-6 ਬਜ਼ਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ

- 1) ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 2) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- 3) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- 4) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 5) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਦੱਸੋ?
- 6) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸ ਗੱਲ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 7) ਬਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।

12. ਪਾਠ-7 ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ

- 1) ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ?
- 2) ਮੰਗ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ?
- 3) ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 4) ਮੰਗ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਕੈਂਚੀ ਦੇ ਦੋ ਬਲੇਡਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ?
- 5) ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 6) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 7) ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮਿਆਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 8) ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਤੇ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਓ?
- 9) ਮੰਗ ਦੇ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮੀ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 10) ਜੇਕਰ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ, ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਤਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?

- 11) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਦੀਰਘਕਾਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਲਪਕਾਲ ਨਾਲੋਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ?
- 12) ਮੰਗ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਵਾਧਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ?
- 13) ਮੰਗ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕਮੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ?

13. ਪਾਠ-1 ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਸਮੱਸ਼ਟੀ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 2) ਸਮੱਸ਼ਟੀ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਵਿਅਸ਼ਟੀ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮੱਸ਼ਟੀ -ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਆਪਸੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ?
- 4) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਲਿਖੋ।

14. ਪਾਠ-2 ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ

- 1) ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੋ ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਾਡਲ ਬਣਾਓ?
- 2) ਮੌਦਰਿਕ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।
- 3) ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ = ਉਪਭੋਗ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 4) ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੱਖ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 5) ਉਤਪਾਦਕ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- 6) ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਦੋ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੱਸੋ?
- 7) ਦੋ ਖੇਤਰੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 8) ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 9) ਦੋ ਖੇਤਰੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

15. ਪਾਠ-3 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸਕਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 2) ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 3) ਨਿੱਜੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 4) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਗਿਆਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 5) ਮੁੱਲ ਘਿਸਾਵਟ ਕੀ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 6) ਘਰੇਲੂ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 7) ਖਰਚ ਯੋਗ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 8) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 9) ਘਰੇਲੂ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 10) ਖਰਚਯੋਗ ਆਮਦਨ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ ਹੈ?
- 11) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤਾਂ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 12) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

16. ਪਾਠ-4 ਸਮੱਸਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮੰਗ , ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 2) ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਕੀ ਹਨ?
- 3) ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਦੱਸੋ?
- 4) ਉਪਭੋਗ ਫਲਨ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 5) ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 6) ਔਸਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 7) ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਵਕਰ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਵਕਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 8) ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 9) ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 10) ਨਿਵੇਸ਼ ਮੰਗ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 11) ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 12) ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੀਮਤ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦਿਖਾਓ?
- 13) ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 14) ਵਾਸਤਵਿਕ ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 15) ਸੰਘਰਸ਼ਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਰੰਚਨਾਤਮਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?

17. ਪਾਠ-5 ਆਮਦਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਤ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ

- 1) ਕਲਾਸੀਕਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਫਲਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਕਲਾਸੀਕਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਤੀ ਫਲਨ ਕੇਨਜ਼ੀਅਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਫਲਨ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ ਹੈ?
- 3) ਪੂਰਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਅਪੂਰਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 4) ਕੇਨਜ਼ੀਅਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਫਲਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਕੇਨਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ AS ਤੇ AD ਤੇ S ਅਤੇ I ਵਿੱਚ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 6) ਜੇਕਰ ਬੱਚਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 7) ਜੇਕਰ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ, ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?

18. ਪਾਠ-6 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ

- 1) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- 2) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 3) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 4) ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਲਚਕੀਲੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 5) ਲੋਚਸੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੋ?
- 6) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੋ?
- 7) ਲੋਚਸੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੇ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ?
- 8) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੇ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ?
- 9) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?

19. ਪਾਠ-7 ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ

- 9) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 12) ਇੱਕ ਪੱਖੀ ਅੰਤਰਣ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 13) ਵਪਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 14) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੱਦਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 15) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਦੱਸੋ?
- 16) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?

20. ਪਾਠ-1 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮਾਪ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਲਿਖੋ?
- 2) ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਘਰੇਲੂ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਦੇ ਘਟਕ ਦੱਸੋ?
- 4) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਘਰੇਲੂ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਦੇ ਅੰਗ ਦੱਸੋ?
- 6) ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਵਿਧੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ
- 7) ਦੋਹਰੀ ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 8) ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ
- 9) ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਅੰਗ ਦੱਸੋ?
- 10) ਮੋਦਰਿਕ ਆਮਦਨ ਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਆਮਦਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ?
- 11) ਮਜਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਅੰਗ ਲਿਖੋ?
- 12) ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 13) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 14) ਉਤਪਾਦ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਮਾਪ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
- 15) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖਨਣ ਅਤੇ ਉਪ ਖਨਣ ਉਪਭੋਗ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

21. ਪਾਠ-2 ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ

- 1) ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਕੀ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 2) ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 3) ਗੁਣਕ ਦੇ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਤਾਲਿਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 4) ਗੁਣਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 5) ਜਦੋਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਪੱਧਰ 3000/- ਕਰੋੜ ਹੈ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ 0.75 ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ 400 ਕਰੋੜ ਰੁ: ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਮਦਨ ਵਾਧੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

22. ਪਾਠ-3 ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਓ?
- 2) ਸਮੱਸ਼ਟੀ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਕੀ ਹੈ? ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਕੀਮਤ ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਘੱਟ ਮੰਗ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 4) ਘੱਟ ਮੰਗ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ , ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 5) ਸਫੀਤਿਕ ਅਤੇ ਅਸਫੀਤਿਕ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 6) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਅਤੇ ਘੱਟ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 7) ਮੰਗ ਦੀ ਘਾਟ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਮੰਗ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

23. ਪਾਠ-4 ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ

- 1) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਾਅ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ?
- 2) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ?
- 3) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਸਵ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 4) ਘੱਟ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 5) ਬੈਂਕ ਦਰ ਅਤੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 8) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮੁੱਖ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ?

24. ਪਾਠ-5 ਮੁਦਰਾਂ ਅਰਥ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਕਾਰਜ

- 1) ਵਸਤੂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਕੀ ਹਨ?
- 2) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਮੁਦਰਾ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ?
- 4) ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਦਰਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਸ ਮੁਦਰਾਂ ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੈ?
- 5) ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਮੁਦਰਾ ਪੂਰਤੀ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 6) ਮੰਗ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੈ?
- 7) ਮੁਦਰਾ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ?
- 8) ਮੁਦਰਾ ਸਟਾਕ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਾਪ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 9) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 10) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 11) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਅਚਨਚੇਤੀ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 12) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੇ ਗੋਣ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 13) ਮੁਦਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਗੋਣ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

25. ਪਾਠ-6 ਬੈਕਿੰਗ ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ

- 1) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ, ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 2) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚਾਰ ਕੰਮ ਲਿਖੋ?

- 3) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚਾਰ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- 4) ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਸਾਖ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਦੱਸੋ?
- 5) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 6) ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ?
- 7) ਸਾਖ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 8) ਨਕਦ ਨਿਧੀ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਤਰਲਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 9) ਸਾਖ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕੰਮ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?
- 10) ਖੁਲੇ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਸਾਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- 11) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਦੇ "ਜਮ੍ਹਾਂਵਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ" ਕੰਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 12) ਸਾਖ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 13) ਸਾਖ ਦੀ ਰਾਸ਼ਨਿੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

26. ਪਾਠ-7 ਸਰਕਾਰੀ ਬਜ਼ਟ ਅਤੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ

- 1) ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਜਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 2) ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਪੂੰਜੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੂੰਜੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 4) ਕਰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਗਾਮੀ ਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 6) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜ਼ਟ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 7) ਯੋਜਨਾਂ ਅਤੇ ਯੋਜਨੇਤਰ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 8) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜ਼ਟ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 9) ਸਰਕਾਰੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਘਟਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ?
- 10) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜ਼ਟ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ?
- 11) ਇੱਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਘਾਟਾ ਕਿਉਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਂਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 12) ਸਰਵਜਨਕ ਖਰਚਿਆ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 13) ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਕਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਰ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਦੱਸੋ?
- 14) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਘਾਟਾ ਕੀ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਵਿੱਤ ਪੋਸ਼ਣ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 15) ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ ਭੂਤ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਰਵਜਨਕ ਖਰਚੇ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 16) ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ।
- 17) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਘਾਟੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ?
- 18) ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰ ਆਮਦਨ ਦੇ ਭਿੰਨ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 19) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ?
- 20) ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 21) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਸੱਤ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਪਾਠ-1 ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਵਿਆਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ?

- 1) ਵਿਆਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ, ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 4) " ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਦੁਰਲੱਭਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੈ " ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

2. ਪਾਠ-2 ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਇੱਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 4) ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਓ। ਇਸ ਵੱਕਰ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 5) ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿਸਕਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

3. ਪਾਠ-3 ਉਪਭੋਗਤਾ -ਸੰਤੁਲਨ

- 1) ਉਪਭੋਗੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 2) ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਜ਼ੀਰੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਉਪਭੋਗੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 4) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਭੋਗੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

4. ਪਾਠ-4 ਮੰਗ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

- 1) ਮੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਮੰਗ ਵਕਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਮੰਗ ਵਕਰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਝੁਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?
- 3) ਮੰਗ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਤੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਕੁਚਨ ਅਤੇ ਕਮੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 4) ਮੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੱਸੋ?
- 5) ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਵਿੱਚ ਖਿਸਕਣ ਨੂੰ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

5. ਪਾਠ-5 ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ

- 1) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ-2 ਤੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?
- 3) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ। ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਅਤੇ ਮੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 4) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀ ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 5) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

6. 1. ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ : ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਕਾਰਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ

- 1) ਘੱਟਦੇ-ਵੱਧਦੇ ਅਨੁਪਾਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 2) ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸਹੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੀ ਵਧਦੀ, ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਘਟਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 4) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ। ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਵੱਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਵੱਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਘੱਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

7. 2. ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

- 1) ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵੀ ਲਿਖੋ।
- 3) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 4) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਬਜ਼ਾਰ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਲੋਚਦਾਰ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਬੇਲੋਚਦਾਰ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 6) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

8. 3. ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੇ ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 2) ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ, ਔਸਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ? ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਤਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਅਲਪਕਾਲੀਨ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ U ਅਕਾਰ ਦੇ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 4) ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਤਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਸਥਿਰ ਲਾਗਤ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਕੁੱਲ ਸਥਿਰ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਔਸਤ ਸਥਿਰ ਲਾਗਤ ਵੱਕਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਕਾਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

9. 4. ਆਮਦਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ, ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਫਰਮ ਦੇ ਔਸਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਵੱਕਰਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ।
- 3) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਤਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉ।
- 4) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ, ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

10. 5. ਉਤਪਾਦਕ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ

- 1) ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇੱਕ ਉਤਪਾਦਕ ਕਦੋਂ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 2) ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ। ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ। ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 4) ਉਤਪਾਦਕ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਦਿਖਾਓ।

11. 6. ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ

- 1) 'ਬਜ਼ਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਅਜਿਹੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਸਮਝਾਓ ਜਿਸਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 2) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- 3) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਫਰਮ ਕੀਮਤ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 4) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 5) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 6) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 7) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 8) ਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਫਰਮ ਕੀਮਤ ਸਵੀਕਾਰਕ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 9) ਅਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 10) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

12. 7. ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਨ-ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ

- 1) ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 2) ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਬਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 4) ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੈ? ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 5) ਨਵਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕਿਵੇਂ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਜਾਂ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਖਿਸਕਦੇ ਹਨ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 6) ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ? ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 7) ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਉ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦਿਖਾਓ।

13. ਪਾਠ-1 ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਵਿਅਕਤੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਮੇਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?
- 4) ਸਮੂਹਿਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?

14. ਪਾਠ-2 ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ

- 1) ਖੇਤਰੀ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੂਪ ਹਨ, ਵਿਆਖਿਆਕਰੋ।
- 2) ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰੀ ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਚਾਰ ਖੇਤਰੀ ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ?

15. ਪਾਠ-3 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਲੇਖਾਂਕਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਦੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 3) ਕਿਸ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਆਰਥਿਕ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਉਤਮ ਸੂਚਕ ਹੈ?
- 4) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖਰਚਯੋਗ ਆਮਦਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਰਚਯੋਗ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ?

16. ਪਾਠ-4 ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਸਮੱਗਰ ਮੰਗ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 2) ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 4) ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ? ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 5) ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਔਸਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

17. ਪਾਠ-5 ਆਮਦਨ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ

- 1) ਕਲਾਸੀਕਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ, ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 2) ਕੇਨਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰੋ?
- 3) ਸੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਵੇਂ AS ਅਤੇ AD ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ?
- 4) ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਪੂਰਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?

18. ਪਾਠ-6 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ

- 1) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ, ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਲੋਚਸ਼ੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 3) ਲੋਚਸ਼ੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਗੁਣ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ?
- 4) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ?

19. ਪਾਠ-7 ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ

- 1) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਜੇਕਰ ਨਿਰਯਾਤ ਆਯਾਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ।
- 3) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੁਲਨ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ।
- 4) ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਦਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ?

20. ਪਾਠ -1 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮਾਪ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਲੇਖਾਂਕਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਲੇਖਾਂਕਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1) ਕਿਰਾਇਆ	25
2) ਵੇਤਨ ਤੇ ਮਜਦੂਰੀ	725
3) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	(-)10
4) ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਿਕਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ	100
5) ਪ੍ਰਚਾਲਨ ਬੇਸ਼ੀ	80
- 3) 1) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ
 - 2) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?
 - 3) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?

1) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ	18000
2) ਪ੍ਰਚਾਲਨ ਬੇਸ਼ੀ	19200
3) ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਮਦਨ	2800
4) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	9000
5) ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	2000
6) ਸ਼ੁੱਧ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	2800
7) ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮਾਲਿਕਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ	3500
- 4) A) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ
 - B) ਨਿੱਜੀ ਆਮਦਨ
 - C) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨਪਤਾ ਕਰੋ

A) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ	1200
B) ਨਿਗਮ ਕਰ	100
C) ਨਿੱਜੀ ਨਿਗਮਿਤ ਖੇਤਰਦੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ	200
D) ਬਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਚਾਲੂ ਹਮਤਾਂਤਰਣ	200
E) ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਮਦਨ	800
F) ਸ਼ੁੱਧ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	400
G) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	(-) 100

ਪਾਠ-4 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮਾਪ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਮਾਪਣ ਦੀ ਉਤਪਾਦ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਦੀ ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 3) ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕਰੋਗੇ?
- 4) ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 5) ਦੋਹਰੀ ਗਣਨਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬੱਚਣ ਲਈ ਉਦਾਹਰਨ ਸਮੇਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 6) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1) ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ	15000
2) ਪਰਚਾਲਨ ਵਾਧਾ	20000
3) ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	3500
4) ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਮਦਨ	8800
5) ਸਬਸਿਡੀ	2000
6) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	5100
7) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	150

- 7) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1) ਨਿੱਜੀ ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	16000
2) ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	20000
3) ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	4060
4) ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ	9200
5) ਨਿਰਯਾਤ	9000
6) ਆਯਾਤ	11000
7) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	-125
8) ਸਟਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਪਰਿਵਰਤਨ	2650

- 8) ਓ) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ

ਅ) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1) ਨਿੱਜੀ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	75000
2) ਸਰਕਾਰੀ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	9500
3) ਕੁੱਲ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ	2500
4) ਨਿਰਯਾਤ	5000
5) ਆਯਾਤ	9000
6) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	-550
7) ਘਿਸਾਵਟ	400

9) ਆਮਦਨ ਵਿੱਧੀ ਅਤੇ ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਬਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1) ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	100
2) ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ	50
3) ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਰਯਾਤ	10
4) ਲਗਾਨ	20
5) ਨਿੱਜੀ ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	400
6) ਵਿਆਜ	30
7) ਲਾਭਾਂਸ਼	45
8) ਅੰਣਵੰਡੇ ਲਾਭ	5
9) ਨਿਗਮ ਕਰ	10
10) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ	400
11) ਅਚਲ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	10
12) ਸ਼ੁੱਧ ਅਪ੍ਰਤੱਖ	50
13) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	(-10)

10) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ (1) ਬਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ (2) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਗਿਆਤ ਕਰੋ?

ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਮੁੱਲ (ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1) ਮੁੱਢਲਾ ਖੇਤਰ	600
2) ਗੌਣ ਖੇਤਰ	250
3) ਤੀਸਰਾ ਖੇਤਰ	350

ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਮੱਧਵਰਤੀ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ (ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

(1) ਮੁੱਢਲਾ ਖੇਤਰ	300
(2) ਗੌਣ ਖੇਤਰ	100
(3) ਤੀਸਰਾ ਖੇਤਰ	100
(4) ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	50
(5) ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	70
(6) ਬਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	10
(7) ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ	10

11) ਘਰੇਲੂ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰੋ?

	ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ
ਪਰਿਚਾਲਨ ਵਾਧਾ	8400
ਮਜਦੂਰੀ	10000
ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਮਦਨ	400
ਅਣਵੰਡੇ ਲਾਭ	200
ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਦਾਨ	300
ਨਿਗਮ ਕਰ	300
ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	900

12) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਗਣਨਾ ਕਰੋ 1) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ 2) ਬਾਹਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ 3) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ

ਵਿਕਰੀ	50000 (ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)
ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਟਾਕ	5000 ”
ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਟਾਕ	20000
ਮੱਧ ਵਰਤੀ ਉਪਭੋਗ	6000
ਘਿਸਾਵਟ	700
ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	300
ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ	100

21. ਪਾਠ-6 ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਆਮਦਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ

- 1) ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ?
- 2) ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 4) ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਬਚਤ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ?

22. ਪਾਠ-4 ਘੱਟ ਅਭਾਵੀ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਘੱਟ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 2) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਸਫ਼ੀਤੀ ਅੰਤਰਾਲ ਅਤੇ ਅਸਫ਼ੀਤੀ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ਦੋਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 4) ਚੱਕਰ ਉਤਾਰਾ ਚੜਾਅ ਦਾ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਤੇ ਅਭਾਵੀ ਮੰਗ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

23. ਪਾਠ-5 ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ

- 1) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚੋਂ ਸਥਿਰਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਘੱਟ ਮੰਗ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?
- 2) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 3) ਘੱਟ/ਅਭਾਵੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ-2 ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?
- 4) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਘੱਟ ਮੰਗ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ?
- 5) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਉਪਕਰਣ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 6) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰੋ?

24. ਪਾਠ-6 ਮੁਦਰਾ -ਅਰਥ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕਾਰਜ

- 1) ਮੁਦਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਮੁਦਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 2) ਵਸਤੂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਵਸਤੂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਸਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ, ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 4) ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮੌਦ੍ਰਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਨੁਸਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 5) ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

25. ਪਾਠ-6 ਬੈਂਕਿੰਗ -ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ

- 1) ਬੈਂਕ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 2) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਉਨੱਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?
- 4) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਗੌਣ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 5) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 6) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੀ ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਕਰਣ ਕੀ ਹਨ?
- 7) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹਨ?
- 8) ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 9) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਜਾ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਖ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 10) ਆਧੁਨਿਕ ਬੈਂਕਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲੱਬਧ ਮੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 11) ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਏ ਹਨ?

26. ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਅਤੇ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ

- 1) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਕੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 2) ਬਜਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ , ਬਜਟ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 3) ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਤੋਂ ਕੀ ਪਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਔਗੁਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 4) ਬਜਟ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾਂ ਅਤੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 5) ਬਜਟ ਖਰਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ , ਆਧੁਨਿਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?

- 6) ਬਜ਼ਟ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਵੱਖ-2 ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬਜ਼ਟ ਘਾਟਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 7) ਸਰਵਜਨਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਰਵਜਨਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 8) ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਬਜ਼ਟ ਘਾਟਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 9) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ?